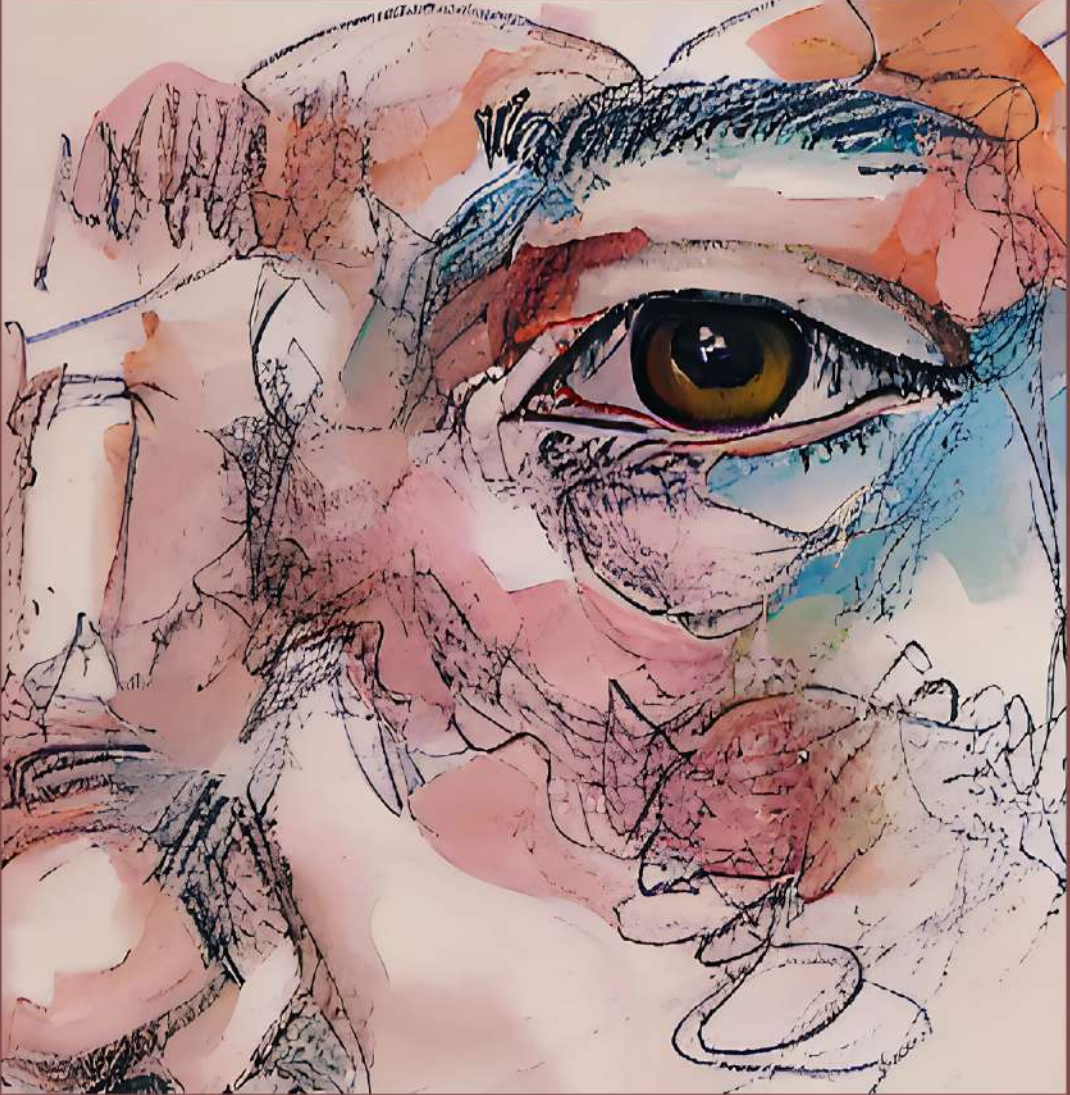

SANAT-KÜLTÜR-FELSEFE

MABOLLA

dergi

sayı - 2

İmtiyaz Sahibi

UB Effect Medya Basım ve Yayımcılık LTD. adına, Began ÇAĞLAV

Genel Yayın Yönetmeni

Began ÇAĞLAV

Editör

Ayça KÜLCÜ

Kapak ve Sayfa Tasarımı

Ayça KÜLCÜ

Kapak İllüstrasyonu

Yağmur Feyzioğlu

Bu Sayıya Katkı Sağlayanlar

Serap Çokuysal - Rahatı Kaçan Okur (deneme) , Fotoğraf Köşesi

Akın Parlak - Cinnet (deneme)

Ceyhun Karagöl - Aneztesi (öykü)

Psikolog Saadet Elevli - İçimizdeki Boşluk, Anlaşılma İhtiyacı (deneme)

Ömer Faruk Akcan - Bu Aralar (şiir)

Gökçe Nur Bilinç - Sana Bakıyorum İşte (şiir)

Gülsüm Odabaş - Anjelik (şiir)

Gizem Urak - Dilhun (şiir)

Tuğrul Durmazer - Son Kroşe (öykü)

İlayda Ökten - Lekesiz Zihnın Sonsuz Gün Işığı (deneme)

Ayça Külcü - Doğum Günüm (deneme)

Dr. Nurşin Kaynarca Külcü - Tiptan Kovulan Felsefe (deneme)

Tuna Meriç - Eşref Saat Sokak'ta Hafta Sonu Molası (öykü)

Baskı

UB Effect Medya Basım ve Yayımcılık LTD.

Muğla

İÇİNDEKİLER

EDİTÖR NOTU	04	DİLHUN	25
NE DİNLEMELİ? MABOLLA DERGİ ÇALMA LİSTESİ NO:2	05	GİZEM URAK	
RAHATI KAÇAN OKUR	06-08	SON KROŞE	28-29
SERAP ÇOKUYSAL		TUĞRUL DURMAZER	
CİNNET	09-12	LEKESİZ ZİHNİN SONSUZ GÜN İŞİÇİ	30-33
AKIN PARLAK		İLAYDA ÖKTEN	
ANESTEZİ	15-18	DOĞUM GÜNÜM	34
CEYHUN KARAGÖL		AYÇA KÜLCÜ	
İÇİMİZDEKİ BOŞLUK, ANLAŞILMA İHTİYACI	19-21	TIPTAN KOVULAN FELSEFE	35-39
PSİKOLOG SAADET ELEVLİ		DR. NURŞİN KAYNARCA KÜLCÜ	
BU ARALAR	22	EŞREF SAAT SOKAK'TA HAFTA SONU MOLASI	41-43
ÖMER FARUK AKCAN		TUNA MERİÇ	
SANA BAKIYORUM İŞTE	23	FOTOĞRAF KÖŞESİ	44-49
GÖKÇE NUR BİLİNÇ		SERAP ÇOKUYSAL	
ANJELİK	24	KİTAP ÖNERİLERİ	50-51
GÜLSÜM ODABAŞ		FİLM ÖNERİLERİ	52-53

EDİTÖR NOTU

Değerli Mabolla Dergi Okurları,

Öncelikle, dergimizin ilk sayısına göstermiş olduğunuz yoğun ilgi için çok teşekkür ederim. Sizlerden gelen geri dönüşlerin hepsi, ikinci sayımızın olabilecek en iyi haliyle çıkmasında büyük bir motivasyon kaynağı oldu. Gerek olumlu yorumlarınız, gerekse yapıcı eleştirileriniz bizim için çok faydalı oldu. Önümüzdeki her sayıda olacağı gibi bu sayımızda da kendimizi geliştirmekle beraber, sanatın ve felsefenin tüm değerlerini sizler ile paylaşmayı hedefledik. İlk sayıda olduğu gibi bu sayıda da içeriğimizi geniş tutmak için çabaladık ve dergimizin estetiğini bozmamaya özen gösterdik.

Mabolla Dergi'nin çalışmalarına başladığımız zaman esas odak noktamızı her yaştan ve her kesimden insana sanatı ve felsefeyi ulaştırabilmek olarak belirlemiştik. Aldığımız geri dönüşlerden anladığımız kadarıyla, bu odak noktamız yersiz değilmiş hatta gerekliliymiş. Sizlere dileğimizin gerçekleşmiş olmasının yarattığı mutluluğu tarif edebileceğimi düşünmüyorum. Yine de hislerimizin bu sayıya verdiğimiz emekle size geçeceğine inanıyorum.

Felsefe alanında temiz metin bulabilmenin gittikçe zorlaştığı bu dönemde, apayrı konuları ele alan ve birbirinden ilgi çekici olan metinleri tek çatı altında toplayabilmek çok heyecan verici bir süreçti. Her duyguya dokunabilen ve bu duyguları ilğimize kadar hissettirebilen eserlerinizi bizlerle paylaşmanız vesilesiyle içimize sinen bir sayı daha çıkarmış olduk.

Gelecek sayılarda tekrar beraber olabilmek dileğiyle.

Ayça KÜLCÜ

NE DİNLEMELİ?

MABOLLA DERGİ ÇALMA LİSTESİ

NO: 2

chatters
maquette

tailwhip
men i trust

yalan
tülay german

güneş yerinde
büyük ev ablukada

'round midnight
miles davis

soul attraction
matt block

just in time
buddy rich

ivan's groove
dana and alden

key to the highway
eric clapton, b. b. king

if you go away
stacey kent

so glad i found you
jalen ngonda

ibraz
feyyaz yiğit

runner's high
adoy

green eyes
uncle chris

party is over
chet baker

lazy afternoon
irene kral

Rahatı Kaçan Okur

İskender’le ilk tanıştığım anı hatırlıyorum ama onun hayatımda baskın bir rol oynamaya ne zaman başladığını söylemek zor. 2015’in kasım ya da aralık ayıydı. Bir etkinlik için, bulunduğum yere gelmişti. O zaman sadece “Ali” isimli kitabını okumuştum. Onunla konuşmak için onu takip ettim. Sigara içmek için bir köşe bulmuştu kendine. İnsanlardan uzaklaşmış olmanın mutluluğu okunuyordu yüzünden bir an için. O mutluluğu bölmek zorundaydım. Fakat bir hayran olarak yanına gitmek istemedim. Heyecanlıydım. Heyecanımın yersiz olduğunu, bana sigara ikram ederek gösterdi. O zaman sigara içmezdim ama yine de çakmak istedim. O çakmak, beni başka bir dünyaya çeken ilk nesne oldu. Yeşildi. Belki beş dakika konuştuk, belki de daha kısa.

İskender’in hayatıma girişinin, şiiriyle sınırlı olmadığını zamanla fark ettim. Onunla o beş dakikalık sohbet, bana yalnızca hayatla ne yapmak istediğimin bir krokiyi vermekle kalmayıp hayata ve tutunduğum dallara yönelik bir farkındalık ve başkaldırı da getirdi. Bu başkaldırı zamanla büyüyerek yazmama, fotoğraf çekmeme ve resim yapmama evrildi. Şiirlerinde yer bulan sertlik, bazen de kibirli dil, beni önce yabancılaştırdı; ancak sonrasında bu yabancılaşmanın aslında bir özgürleşme çağrısı olduğunu gördüm.

Bir diğer yandan basit bir “e” harfiyle başlayan başka bir hikâye anlatmam gerekir. Soğuktan donup kendimi yatağıma sabırsızlıkla attığım bir günün akşamı... Aslında film izleyecektim fakat ne izleyeceğime karar veremedim. O yüzden sosyal medyada vakit öldürmek daha cazip gelmişti.

Gözüme bir hesap takıldı. Profiline girip bakmanın hayatımda herhangi bir değişikliğe yol açacağını düşünmemiştim, biyografisinde gördüğüm bir cümle beni durdurdu: “Usta beni öldürsen e!” Özellikle o ayırık duran “e” harfi beni büyüledi. Bu, basit bir yazım hatası mıydı yoksa bilinçli bir tercih mi? Gizemi çözmek istedim. Cümlenin bir masalın adı olduğunu öğrenmemle birlikte kendimi Bilge Karasu’nun dünyasına adım atarken buldum. Bilge Karasu ve Küçük İskender... İki ayrı uç, iki farklı dil, iki farklı dünya... Ama yine de ikisi arasında büyümlü bir köprü var: İnsan. İnsanın karmaşası, yalnızlığı, esrikliği ve- elbette- okurun o sonsuz rahatsızlığı.

Küçük İskender

Rahatsızlık diyorum çünkü her ikisi de bunu yapmakta birer usta. Rahatınızı kaçırmadan size bir şey söyleyemeyen yazarlardan söz ediyorum. Biri sessiz, bir diğeri haykırarak; biri incelikle, diğeri kabalıkla ama ikisi de sizi o koltuktan kaldırıp başka bir gerçekliğe sürüklüyor. Sizi aydınlıktan karanlığa, karanlıktan aydınlığa, ikircikliklerle dolu bir dünyanın içine çekiyor. Size karanlığın ne kadar geniş olabileceğini fark ettiriyor.

Bilge Karasu, bambaşka bir evren. Sessizlikler ve boşluklarla dolu ama o boşluklar hep bir anlamla yüklü. Bilge’nin metinlerinde her şey var gibi görünür ama hiçbir şeyin tam olarak açıklanmadığını, her şeyin elinizden kayıp gittiğini hissedersiniz. O, İskender gibi sert ifadelerle değil; fısıldayarak, adeta size görünmeden, metnin içine sızarak yapar bunu. “Gece” ya da “Göçmüş Kediler Bahçesi” gibi metinleri okuduğunuzda, sadece hikâyecyle değil, bir labirentle karşılaşsınız. Bilge’nin dünyası, öyle basitçe keşfedilecek bir yer değildir; kaybolmanız gerekir. İki arasında fark tam olarak burada başlıyor.

Bilge Karasu

İskender sizi tokatlayan bir şairdir, Bilge ise sizi kaybolmaya davet eden bir rehber. Ama her ikisi de kendinizi başka bir biçimde görmenizi sağlar. İskender’in “Kaç Tavşan Kaç” şiiri modern insanın kaçışlarını, ilaçlar ve anılarla dolu bir dünya karşısındaki çaresizliğini anlatırken Bilge’nin “Usta Beni Öldürsen E!” masalı daha derin bir sorgulamaya kapı aralar. Usta ve çırak arasındaki o gerilim, bir yandan otoriteyle hesaplaşmayken diğeryandan kendini bulma çabasıdır. Bilge’nin bu masalındaki sessizlikler, tıpkı İskender’in şiirindeki haykırırlar kadar güçlüdür. Belki de İskender’in öfkesi, Bilge’nin sessizliğinde yankılanır; belki de Bilge’nin sessizliği, İskender’in öfkesine anlam katar.

İskender'in başkaldırısı ve Bilge'nin derinliği, bir yanıyla birbirine zıtken bir yanıyla da aynı damarı besler. İskender; aşkı küçülten, aşağılayan bir dille karşımıza çıkar ama o küçülüşün içinde bile bir büyüklük vardır. Bilge ise aşkı hiç tam olarak açıklamaz; o hep bir muamma, hep bir sorudur onun için. İskender'in dili keskin, patlayıcıdır; Bilge'nin dili ise derin ve ağırdır. İskender'de aşk, öfke ve ironiyle yoğrulmuş bir patlama halindeyken Bilge'de sessiz ve melankolik bir kayboluştur. Fakat her ikisi de aşkı bir varoluş biçimi olarak işler. İskender'in "Aşk biraz aşağılanmıştır." dediği yerde; Bilge, aşkı bir bulmaca gibi anlatır. İskender bir kadeh rakının dökülüştünü, Bilge ise o rakının masaya yansıyan gölgesini anlatır. Ama ikisi de günün sonunda aşkın ne olduğunu değil ne olmadığını anlatır. Her ikisi de okuru rahatsız eder, huzursuz eder. Belki de etmek zorundadır.

İkisi de hayatımın akışını değiştirmiştir çünkü ikisi de insan varoluşunu hem bir çöküş hem de bir özgürlük alanı olarak yeniden düşünmeye davet eder. İkisi de hayatın bütün karmaşıklığını alır, evirir çevirir ve muazzam bir dürtüye dönüştürür. O dürtü büyür büyür, sonunda karamsar bir sorgulamadan çıkarak içimizdeki yaratma dürtüsüne dönüşür. Platon'un ideal devletinde şairlerin olmayışını anlıyorum; bana bunları yapan dizeler, Yunan devletine neler yapardı kim bilir.

O "e" harfi bana, anlamın nerede başladığını ve nerede bittiğini sorgulatan bir kapı açtı. Bir nevi rahatımı kaçırdı, bana dünyanın karmaşıklığını kucaklama cesareti verdi. Rahatı kaçan okur için, İskender ve Bilge aynı masada oturur. Bilge de İskender de farklılıklarına rağmen okurken düşürdüğü merak, dünyanın dışında inşa olan bir müküne işaret eder. Biri sigarasını yakar, diğeri kitabını açar. Ve biz, o masadan kalkarken bir daha asla aynı kişi olamayız.

Yani günün sonunda birinin daha bireysel,

diğerin daha politik olması gibi bir çıkarıma varmaktansa günün sonunda ikisiyle bir masaya otursak oradan kalkarken bir daha eskisi gibi olmayacağımıza yönelik bir çıkarımda bulunmak, daha makul olur.

Ne de olsa her ikisi de bizi kendi gerçekliğimizden, kendi konfor alanımızdan çıkarır. Ne de olsa ikisi de rahatımızı kaçıır. Olsun, kaçırsın.

serap çokuyasal

CİNNET

“Ama insanoğlu, kibirli insanoğlu,
En ufak bir otorite kisvesine büründü mü,
Kendine en güvendiği konuda en cahilken,
O kırılgan varlığıyla, gazaba gelmiş bir maymun gibi,
Yüce Tanrı huzurunda
Öyle akıl almaz işler yapar ki
Melekler kendilerini tutamaz gözyaşı döker.
Oysa bizim gibi fani olsalar
Gülmekten katırlardı.”

William Shakespeare

Bu yazının amacı- yani benim amacım (çünkü ‘ben’, gücü unutulmuş bir sözdür)- anlamayı anlatmaktır. Oysa ben, anladığımı aktaramam çünkü aktarmak, başka bir deyişle söze dökmek, benim dışımdadır.¹ Bundan dolayı düşünce de aktarılamaz çünkü düşünce aslında düşüncesizdir, düşünceler anlamının tıratlarıdır. Düşünceler tikeldir, biriciktir, düşleyenin özeldir ve yalnızca düşleyene aittirler; dolayısıyla düşleri ve düşünceleri anlatmak şairce bir iştir (ve aslında herkes bir şairdir doğuştan). Bilme ve söze dökme, korkudan kaynaklanan kaşıntıların belirimidir; bunun tersine anlamak ve anlatmak, arzuyla dolup taşan sevgilerden doğar. Arzular yalnızca bana ait olduğuna göre anladıklarım da yalnızca bana ait olabilir. Ben de burada anlamayı, benim anlamaktan anladığımı, kendi dilimi, “bence”yi, anlamının “bence”sini anlatma peşindeyim çünkü anlamak- kendiliğin- kendiliğinden olanın dilidir: “bence”dir. Anlama eylemi, Max Stirner gözünden bakacak olursam, “ben”de başlar ve “ben”de biter. Çünkü ânı; başkası, şeyler veya hakikat (kısaca benim dışımdaki bir öz) için değil; kendi yaşantım, kendi sağlığım, kendi devinimim yani kendim için anlarım ben.

“... Oysa Dorian Gray’e duyguların gerçek doğası hiçbir zaman tam olarak anlaşılamamış gibi geliyordu; duygular, güzellik içgüdüsünün karakterize ettiği yeni bir ruhaniliğin bileşeni olarak kabul edilmek yerine vahşi ve hayvani addedilmiş, aç bırakarak itaate zorlanmış ya da acı çektirerek öldürülmek istenmişti.”

Oscar Wilde

Andan önce bir anlamdan bahsedemeyeceğimize göre anlam andadır (bir de anda olmayan anlam vardır ki o, felsefenin çirkin yarattığıdır.). Anda anlaşılan şey, bir şey değil devinimdir. Ânın kıpırtıları, önce bedene duyular ve düşler olarak temas eder. Beden anlayışını pekiştirdikçe duyular duygulara ve düşler düşüncelere dönüşür. Duygu, anlamının gövdesel biçimi; düşünce ise zihinsel biçimdir. Ancak düşü hayal ile karıştırmamak gerekir. Hayallerin aksine düşleri ve düşünceleri söze dökmek pek mümkün değildir. Sözgelimi, bazı anlarda sevdiğine duyduğun sevgiyi kelimelere dökmekte zorlanırsın ama bu, duyduğun sevginin anlaşılmağından veya dışsallığından değil soyutlanamayacak kadar somut olmasından kaynaklanır (ve ancak duyuların ve düşlerin pekiştikçe yani kendini anladığında sevgini anlatabilirsin karşındakine). Bu gibi durumlarda dudaklarının arasından çıkan sözün tek sahibi sensindir. Dolayısıyla sözün kaynağı benim bütün bedenim olmadığı sürece (yani söz benim olmadığı, ben “bence” konuşmadığım sürece) ben, kendime yabancı bir varlık²(beden) olurum. Söz konusu yabancılaşma, saplantılı zihnin hükümlerliğinden kaynaklanır. Zihnin bilme, vakıf olma, hükmetme gibi bir takıntısı vardır ve zihin, ânın bin bir beliriminden birini cımbızlayarak alır; böylece yaşantının binbir sürecini de sekteye uğratar. Hayalperest zihin, anda ne olup bitiyorsa hepsini reddeder. Ne var ki hayal ettiği tüm hikayeler aslında ânın kopyalarıdır. (Göreceğiz ki hayalperest zihin, düşlenemez ve duyulamaz olan bir hayalle çıkacaktır karşımıza.) Takıntılı zihin belli belirsiz hissettiği hisşirtılara soyut kulağını verir çünkü hisşirtılar; ona anda bulunmayanı, olasılıkları gösterir. Zihin; hisşirtıları açıklıkla dinlediğinde ona bir gücün bir şeyler söylediğini, fısıldadığını hayal eder. Sonra zihin fısıltılara odaklanmaya başlar ve bu öyle bir odaktır ki eleğinden bu fısıltılardan başka bir şey geçemez olur. Fısıltıların derin sessizliği anlaşılmağıdır ama sessizliğin sesine kulağını veren eninde sonunda bir ses duyar. Fısıltılar anlam kazandıkça söze, kurala, yasaya, hakka dönüşür. Fakat zihnin hayalperestliği burada durmaz aksine daha yüksek bir seviyeye ulaşır. Sözün bir kaynağı, bir aktarıcısı vardır ve olmalıdır. Zihin; bu hayaleti bulmak için sözü tahayyül etmeye çalışır ve sonunda anda bulunmayan bir canlılığı keşfeder, bir nefes duyar, bir soluk alır, esinlenir. Hastalıklı zihin, bir ruh görmüştür. Bu, cinnet geçirmektir.³ Cinnet geçirmek, cinlenmek⁴ hayallerin, hülyaların, hayaletlerin, tahayyüllerin, vahiylerin, ideaların, tinin ve zihnin diğer saplantılarının bedeni örtmesidir. Varlığı gereği devinen beden, cinnet geçirdiğinde cinin hakimiyeti altına girer. Zihin ve gövde örtbas edilir ve dünyaya ait olmadığına inanan bir cin kalır geriye. Bu cin; gövdeyi, zihni, düşünceleri, duyguları hor görmeye başlar ve onlara karşı olur. Çünkü kendinisa aşmamış varlık; kendini örtülü ve görünmeyen öte dünyaya adamak yerine duymakla, düşlemekle, kısaca, devinmekle meşguldür.

Peki ya aşk, efkâr, nefret, dehşet; bunları da hayaletler göstermez mi bize? Ne var ki bunlar ne duyudur ne de düş. Aşk hissedilen, sevgi duyulandır. Efkâr hissedilen, kaygı duyulandır. Nefret hissedilen, öfke duyulandır. “Duyusal olan, her ne olursa olsun, benim içime alındığında artık duyusal olmaktan çıkar” demiştir Stirner çünkü “sadece duyulara hitap eden şeyler duyusaldır”.⁵ Duyu (gövde) ile düş (zihin), birbirinden ayrı değildir aksine ânın bedendeki ayrılmaz belirimleridirler. Ama varlıktaki bölünmenin ürünü olan hisler, salt zihne aittir dolayısıyla hislerin anda oluşması gerekmez. Sözgelimi açlık, ihtiyaca yönelik isteğin duyusu ve düşüdür ama iştah, yokluğun hissidir ve bu sebeple açlıktan bağımsız olarak hissedilebilir. Cin, bedeninin yaşantıdan haz aldığı müddetçe iştahlanmayacağını ve bedeninin, iştahlanması için, hazdan yoksun kalması gerektiğini anlar. Kafası zehir gibi çalışan cinin de anladığı üzere hayal gücü; hasretin, yokluğun ve yoksulluğun sonucu olarak ortaya çıkar.

"Self-Portrait with Death Playing the Fiddle"
Arnold Böcklin

Bu sebeple cin, kendini her bakımdan aç bırakarak hasreti besler ve büyütür; keza parazit cin, bedeninin yoksunluğundan beslenerek söze güç katar (çünkü cin, sözün çocuğudur). Yalnızca böyle bir açlık, açıklık, ferahlık halinde cin, sır dolu sözü hissedebilir. Feraset sahibi cin; sırlara olan bu derin adanması içinde basirete erişir, sözün nuruyla aydınlanır ve uyanır. Söz; varlıkların, tüm kâinatın, hakikatin doğduğu ve yine geri döneceği karındır. Bu sebeple yokluğu hissedilen bir varlık olan söz, varlığın yokluk olduğunu hissettirir. Cine göre "bence" değil, "sözce" bir yaşam hakiki olabilir. Dolayısıyla söz ve onun sözcüleri, varlığın kendi hakikatlerini bırakmasını talep eder (çünkü varlığın kendi içinde bir hakikati yoktur). Kendi isteminden feragat etmedikçe varlık, sözün isteklerine uymaz. Varlık; söze (kendi dışındaki bu hakikate) göre olmak

için isteminin anlamsızlığını fark etmek, kendini aşmak zorundadır. Söz konusu kendini aşma bir tür örtülmedir, varlığın kendinden başka bir varlık olmasıdır, kendine karşı olmasıdır, cinnet geçirmektir, cinlenmedir, cin olmaktır. Cin; yeryüzüne değil vaat edilmiş ülkenin topraklarına basmak ister, oranın özlemiyle yanıp tutuşur. Çünkü açlıktan kıvranan cin; gözlerini açıp önündeki görüntüye baktığında bolluk, bereket görmez, yalnızca dipsiz bir çukur, fakirlik görür. Bir hülya zuhur eder sonra. Yaşamın bütün nimetlerinin; mutluluğun, hoşnutluğun, zevkin ve refahın kısaca bu beş para etmez dünyada bulunmayan her şeyin bulunduğu bir vaha serabı... Cin, onda eksik olan ne varsa karşılıksız veren bu seraba cılız kollarıyla tutunur ama ellerinden sıyrılıp gider ve avuçlarında yırtık bir parça kalır sadece. Varı yoğu artık bu parçadır; bu yırtılma, yaralanma, travma ânıdır. Cin, bu cılız varlık, parçaya sıkı sıkı sarılmazsa ânın sert rüzgarlarına kapılıp gideceğine ve sönük ateşinin yiteceğine inanır. Zar zor zapt etmiş olduğu yırtık parçanın elinden gideceği korkusundan açlıktan kudurmuş bir yırtıcı gibi, parçaya bakmaya bile cüret eden bir başkasına tehditkâr dişlerini gösterir, ona karşı nefret besler ve yeteri kadar kışkırtılırsa yerinden sıçrayıp o başkasını yutuverir.

Cin, bu yırtık parçayı tamamlama gibi bir hüsnükuruntuya kapılır ve bir ütopyacı olur. Her şeyin haddini bildiği ve kontrol altında olduğu, hiçbir şeyin gerçek bir tehdit oluşturmadığı bir mekân inşa etme isteğindedir. Cin; güçlülere göğüs germek, sert rüzgarlarla kendi ateşini harlamak ve bu şekilde kendiyi memnun olduğu bir niteliğe ulaşmak yani kendi olmak yerine; ona zayıf olduğunu hissettiren ve güçsüzlüğünü imleyen doğayı suçlar, onu ayakları altına almak ister (böylece kendini de kendi ayakları altına alır). Bu yüzden âna dair olan her şeyi; istemi, arzuyu, hazzı engellemek için bütün dünyayı örter. Böylece, tıpkı insan yaşamı gibi sonunda çürüyüp giderek yerini âna bırakacak olan tahtaları söker; yerine seraptan edindiği esinle sert, suratsız ve kaba taşlardan bir labirent inşa eder. Orada, tıpkı Dostoyevski'nin anlattığı gibi, bir fare gibi kendini kaybeder; "Zavallı fare...", diye yazar Dostoyevski, "...bir sorunun etrafına öyle çok çözülmemiş mesele yığılmıştır ki, tam manasıyla ne yapacağını bilmez hâldedir." ve "Farenin bu durum karşısında tutacağı tek yol, her şeyden vazgeçip yapmacık, kendisinin de inanmadığı, küçümser bir gülümsemeyle delikçiğine kaçmaktır."⁶ Dostoyevski, aciz farenin karşısına "içi dışı bir insanı", ahmak boğayı koyar. Ahmak boğa, Dostoyevski'ye göre, "tabiat ananın özene bezene yarattığı, gerçek, normal..." ve çıplak insandır.

Boğanın- çıplak insanın- ahmaklığı; zavallı fare gibi hayal etmemiş olmasından, hasretten yoksun olmasından kaynaklanır. Bunun tersine, örtülerek güçsüzlüğünü gizleyen bilge fare, yani cin, imkânsızlığı bildiren taş duvarlara bağlanır; çünkü imkânsızlık, tek kendisi için değil her fare için geçerlidir. İmkânsızlığı bildiren duvarlar her farenin kendi imkânlarını bilmesini sağlar dolayısıyla her fare duvarlara hürmet eder, çünkü imkânsızlığı kabul etmemek ahmaklıktır. İmkânsızlıklar varlığa sınırlar koyar ve bu sınırlılık içinde hiçbir fare kendince davranmak, autonomos (otonom)⁷ olmak zorunda kalmaz. Bu zorunluluk ortadan kalktığında cin özgürlüğe erişir çünkü cinin özgürlüğü kendiliğin değil, sözün özgürlüğüdür. Böylece hangi duvara hürmet ederse, hangi yaşama biçimini seçerse onun kisvesine bürünür. Artık o susmalıdır, konuşurken bile susmalıdır çünkü sözlerinin kaynağı boğazında değil, başka bir yerdedir. Onu sarmalayan taş duvarlarda, sözün kendisindedir. Böylece âlim cin; taş duvarlarla sarılmış ve kapalı krallığına, bu yeni âleme yakışacak bir benlik bulur kendine. Aslında bu sarıp sarmalanmış diyarda herkesin kuşanması bir buyruktur. Tek tek herkes kendinden utanmalı ve çekinmeli; isteklerini, arzularını, hazlarını, yani canlılığını gösteren her şeyini sarmış olmalıdır. Bu sarılmışlık; medeni bir tavır takınmadır, başka bir deyişle toplumsal bir hâle bürünmedir.

Toplum baskıları tarafından varlık, kendi yararına uygun olanı yaratma⁸ gücünden mahrum bırakılır; cin, varlığı toplumsallaşmanın yararlı olduğuna ikna eder. Neticesinde varlık; kendi isteklerini duyamaz, düş kuramaz, neyin ona yarayacağını anlayamaz olur. Çünkü cinlenen varlık, kendini benliği zanneder; reddettiği sesinden o kadar uzaklaşır, o kadar yabancılaşır ki cinlenen varlığın yaşamı bir cesedinkinden farksızlaşır. Bütün bunlara rağmen varlığın özgürleşme isteği, cinin özgürlüğe erişme isteğinden kuvvetlidir. Çünkü en cinlenmiş varlık bile hâlâ bir varlıktır dolayısıyla onun da istekleri, arzuları, hazları vardır. Hatta bazı arzuları vardır ki söze ihanettir. Cinlenmiş varlık bu arzularının hainliğini baskılamaya çalışır çünkü görülmekten, ahlaktan ve halktan korkar. Ama cin sadece halktan değil (halk ki cinler toplumudur), kendinden de korkar. Cin, arzularıyla başa çıkamaz ve gözlerden irak yerlerde bedene özgürlük tanımaktan başka çaresi kalmaz. Ama cin bu hainliğiyle yüzleşemez ve ihanetini ruhunun en derin kapıları ardına kilitleyerek inkâr eder. Ama varlığın arzusu sonsuzdur ve bir türlü durmak bilmez, bu yüzden cin varlığın karşısında çaresizdir. Zalim cin, sapkın varlığın diz çökmesi için tek bir seçeneğe sahiptir o da arzuları ortadan kaldırmaktır. Arzuyu yok etmekle görevli cin, bedeni düğümlemeye çalışır ama beden bu düğümlerden kurtulur ve böylece cinin bedenselliğe olan tiksintisi iştahlanır. Gözü dönen cin; önündeki değerli varlığı, yani kendi içinde bir hakikat taşıyan, kendisi bir hakikat olan bu canlıyı katletmek ister ve intihar/cinayet gerçekleşir. İntihar/Cinayet ölümsüz bir yaşamı imler cin için. Ne var ki beden için yaşamın ölümsüzlüğü ve ölümün yaşamsızlığı saçmalaktır çünkü ne “yaşam” vardır ne de “ölüm”, yaşantı vardır sadece. Anlık geçip göçen ve yerini çocuklara bırakan, yaşam ve ölüm olan yaşantı...

Akın PARLAK

1 Max Stirner'in şu sözlerini ilginize bırakmak isterim: "Sen sadece uykuda değil, en derin düşünüp taşınmada bile, hatta tam da en çok o zaman düşüncesiz ve dilsizsindir. Ve sadece bu düşüncesizlikte, bu değeri bilinmeyen 'düşünce özgürlüğünde' ya da düşünceden özgür olma durumunda, sen kendinin olursun". Stirner, M. (2013). Biricik ve Mülkiyeti. ss.429. (Çev. Noyan, S. T.) İstanbul: Kaos Yayınları. (Eserin orijinali 1844'te yayımlandı.)

2 Yazı boyunca beden ve varlık kelimelerini neredeyse eş anlamlı kullandım. Bunu varlığın bedensel olduğunu ve bedenin varlığın kendisi olduğunu imlemek için yaptım.

3 Nişanyan Sözlüğü göre cinnet: "Bilincin örtülmesi."

4 Nişanyan Sözlüğü göre cin: "Örtülü varlık."

5 Stirner, M. (2013). Biricik ve Mülkiyeti. ss.422. (Çev. Noyan, S. T.) İstanbul: Kaos Yayınları. (Eserin orijinali 1844'te yayımlandı.)

6 Dostoyevski, F. (2020). Yeraltından Notlar. ss.12. (Çev. Taluy, N. Y.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. (Eserin orijinali 1864'te yayımlandı.)

7 Grekçe'de autonomos; "kendilik" anlamına gelen auto kelimesinden ve "insan ve toplum davranışlarını belirleyen tinsel ilke" anlamlarına gelen nomos kelimesinden türemiştir.

8 Nişanyan Sözlüğü göre "uymak, yakışmak" anlamına gelen yara(mak) kökünden gelen yarat- fiili, "uydurmak, düzenlemek" anlamlarına gelmektedir. Bu, eskilerce, yararlığın ve yaratmanın estetik ve dolayısıyla etik bir mesele olduğunu gösterir niteliktedir.

YENİ FIAT 600 ŞEHRİN YENİ RENGİ

FIAT

Detaylı bilgi için: fiat.com.tr

ŞİMDİ ONLINE.FIAT.COM.TR'DEN SİPARİŞ EDİN.

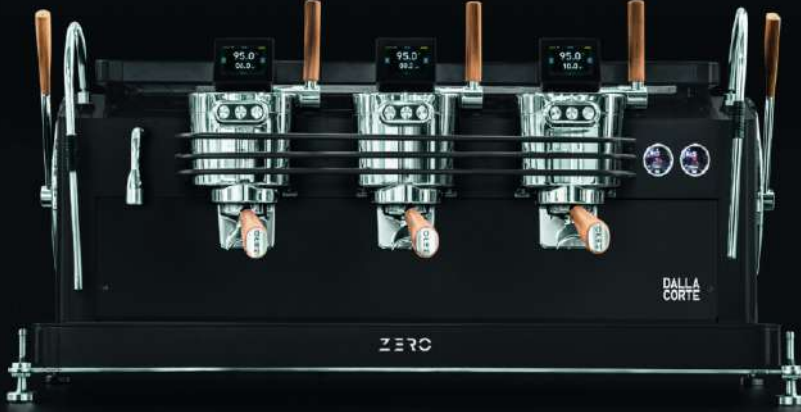
TURMAK MUĞLA

Tel: 0 (252) 572 61 11

ZERO

SIFIR HIÇ BU KADAR ÖNEMLİ OLMAMIŞTI

Zero, tasarım ve teknoloji dünyasının güç merkezidir. 'Sıfır sınırlar' boyutuna adım atın, akış profillemeye sistemimizle her fincanda gerçek benliğinizi ifade edin.

Türkiye Distribütörü

/ekofan.tr

ZERO NEVER COUNTED SO MUCH.

Ekofan, kahve ve kahve ekipmanları konusunda uzmanlaşmış bir markadır. Dünyaca ünlü ve lider **Dalla Corte** markasının **Türkiye distribütörü** olarak, yüksek kaliteli kahve makineleri ve demleme ekipmanları sunmaktayız. Dalla Corte makineleri, yenilikçi teknolojilerle donatılmış olup, kullanıcı dostu arayüzleri ve enerji verimliliği ile öne çıkmaktadır. Makinelerimiz, her türlü kahve çekirdeğini en iyi şekilde demleyebilecek çeşitli ayar seçeneklerine sahiptir.

Year Zero starts now.

 EKOFAN®

DALLA CORTE

ekofan.com.tr

@dallacorte.tr

ANESTEZİ

Odada heyecanlı bir bekleyiş hakimdi. Neredeyse kimseden ses çıkmıyordu. Benim dışımda herkes heyecanlı görünüyordu. Beni nelerin beklediğini bilmiyordum. Belki de bunun rahatlığından dingin bir hava hakimdi içimde. Etrafımdaki herkes kendi arasında konuşuyordu ama ne söylediklerini hiç duymuyordum. Onları dinlersem onlar gibi heyecana kapılacağımı biliyordum. Odadaki konuşmayı ve benim sessizliğimi odaya giren hemşire bozdu. Onu görünce içimdeki sakinliğin yerini hırçın dalgaların kumsala vuruşundaki sertlik aldı. Dilinden dökülecek her kelime belki de benim için bir kaçış bahanesi olacaktı. Belki de “Ameliyatınız iptal oldu.” diyecekti ve ben sevinçle bu hastaneyi terk edecektim. Tabii bunları düşünürken aslında ameliyatın beni iyileştireceğini; bana rahat nefes alıp verdireceğini akıl edemiyordum. Evet zamanı gelmişti. Artık hemşire konuşmaya başlamıştı. “Hadi bakalım, hazırsanız ameliyathaneye geçebiliriz.” Başımın dibinde durmadan konuşan ve benden daha heyecanlı gözüken yakınlarım sustular. Sakin bir hava sardı odanın içini. Tüm bakışlar bana çevrilmişti. İçimdeki dinginlik artık kaybolmuş, onun yerini heyecan kaplamıştı. Vazgeçse miydim acaba? Bir anneme, bir babama, bir de abime baktım. Sanki parayı basıp beni güzel bir üniversiteye yazdırmışlar gibiydi bakışları. Sanki ben ameliyata değil de tıp fakültesine okumaya gidiyormuşum gibi...

Artık kaçış yoktu. Her şeyin farkına varmam hemşirenin ikinci uyarısından sonra oldu. “Tekerlekli sandalyemiz de geldi.”. Ne? Bir de tekerlekli sandalye mi var işin içinde. Yok artık daha neler! Franz Kafka’nın Samsa’sı bile sabah bir böcek olarak uyandığında kendini böyle kötü hissetmemiştir herhalde. Tepki vermem geç olmadı. “Ben tekerlekli sandalye istemiyorum.” Konuşurken göz yaşlarım dökülecek gibiydi, ama ağlamak yok. Kaç yaşında adamsın sen! Bu yaşta ağlamak da neymiş? Hemşire de git gide sinirlenmeye başlamıştı. Hastanede çalışan bir yakınımın öğrendiğime göre hastanede kimseye zıt gitmemem gerekiyormuş. Ne kadar pozitif davranırsan onlar da sana o kadar pozitif davranırlarmış. Bu aklıma geldi gelmesine ama tepkiyi vermiştim bile. Hemşirenin yüzünde bozulmayı, ilk konuşmasındaki pozitif yaklaşımının uzaklaştığını görür gibiydim. “Prosedürler bunu gerektiriyor, efendim.” demesiyle etrafımdakilerin dışarı doğru hareketlenmesi bir oldu.

Beni anadan üryan soyup -sözde- ameliyat önlüğü dedikleri bez parçasını giydirdiler. Üstümün açılmasını engelleyerek tekerlekli sandalyeye oturdum. Önüme bir tane daha bez parçası örttüler ve bir yerlerimin gözükmemesini engellemiş oldular. Pozitif yaklaşımını kaybetmiş hemşirenin yanına, tekerlekli sandalye sürüklemekten bıkmış bir hasta bakıcı katıldı. Kimseden çıt çıkmıyordu. Sessiz ve sakin bir şekilde asansörün gelmesini bekliyorduk.

Asansör geldi ve kapısı açıldı. Bir ağlama sesi karşıladı bizi. Yeni bir bebek doğmuş, odasına götürülüyordu. Ortalığı yıkıyordu adeta. Hele babası, bir türlü gözyaşlarına hâkim olamıyor, çocuğunun ağlayışına sessiz sessiz ağlayarak eşlik ediyordu. İki kaynana çocuğun pusetinin başında, bebeğin kimin çocuğuna daha çok benzediğine dair şakalaşıyordu. İnsanoğlu, işte, hayatının her aşamasında yaşayacağı güzellikleri de kötülükleri de bu hastane ortamında görüyordu. Bu sırada ben unutulmuştum. Bizim yakınların hepsi doğan bebeğe bakakalmışlardı. Benim sesim soluğum çıkmıyordu. Hemşire uyardı: “Ameliyathanenin önünde bekleyecekseniz buyurun efendim.” Bizimkiler de bindiler asansöre. Benimle konuşan yoktu. Herkes bebeğin ne kadar güzel olduğunu konuşuyordu. Asansör kapısı açıldı ve o masum olduğunu zanneden ama asla olamayacak olan robotik ses “Bodrum 1.” dedi. İnsanları mutsuz etmek için elinden geleni yapıyordu, sağ olsun.

Gelmiştik işte! Koskocaman ‘AMELİYATHANE’ yazıyordu kapıda. O yazıyı oraya asmasaydınız biz bu ruhsuz, soğuk ve bir o kadar da korkutucu kapının nereye açıldığını bilemeyecektik sanki(!) Hemşire zile bastı, kapı yavaş yavaş açılmaya başladı. İnsan kendini uzay üssüne girecekmiş gibi hissediyordu. Evet! Sonunda, o huzursuz kapı açıldı ve saçında bone ağzında maske olan biri yanıma yaklaştı. Önce bana baktı, sonra da arkamdaki kalabalığa. Yumuşak bir tonla “Hoş geldiniz, efendim.” dedi. Beni şaşırtan ve içimi ısıtan şey, maskenin altından gülümsediğini fark etmem oldu. Sonra döndü ve hemşireyle konuşmaya başladı. Anladığım kadarıyla benimle ilgili bilgi alıyordu. Bakışlarını bana çevirdi ve o yumuşak sesiyle “Buyurun efendim, kalkabilirsiniz.” dedi. Kalktım ve o huzursuz kapıdan içeri girdim. Arkama bile bakmadım.

Çünkü baksam annemi ve babamı görüp ağlayabilirdim. Ama beni içeri alan doktor son bir kez aileme dönüp “Şimdiden geçmiş olsun efendim. Merak etmeyin, hastamız bize emanet.” dedi. Annemin duygulandığını hissederek gibiydim. Bu sözlerin, beni rahatlatmış gibi kapıdakileri de rahatlatmışına emindim. İçeriye yürüyerek girdim. Serviste verdikleri terlikleri çıkarıp ameliyathaneye özel olan kırmızı terlikleri giydim. Acaba neden kırmızıydı bu terlikler? Kan sıçrayınca gözükmese diye miydi yoksa? Kan kırmızıydı terlikler; kan, kan, kan... Terliklere odaklanmıştım. Onları dikkatle incelemiştim giymeden önce. Etrafında herhangi bir kan izi var mı diye iyice bakmıştım fakat hiçbir şey görememişim. En sonunda giymeye karar verdim ve yürümeye devam ettim. Artık o meşhur, kasvetli, sıkıcı, basık, korkunç; soğuk demenin bile yetmeyeceği kadar buz gibi olan ameliyat odasına gelmişim. Hasta odalarındaki yatakların rahatsızlığından şikâyet eden ben, ameliyat masasını görünce şükretmiş olmam gerektiğini düşündüm. Neredeyse bir çocuğun bile sığamayacağı, sert bir zemine sahip, yan taraflarında kollarımızı uzatacağımız yerleri bulunan; yatınca kendimizi çarpmışa gerilmiş gibi bir his veren, lanet bir zemin. Yatak demek içimden bile gelmiyordu. Odaya girdiğimde iki kişi daha vardı, beni getiren kişinin dışında. Bu kasvetli ortamda çalışmalarına rağmen herkesin yüzünde inanılmaz bir gülümseme bulunuyordu. Hepsi maskelerinin altından gülümsüyorlardı fakat buna rağmen hissedebiliyordunuz.

Odaya girdiğimde herkes kendini sırayla tanıtmaya başladı. İlk olarak beni kapıda karşılayan kişi konuştu. Kendisinin anestezi teknikeri olduğunu, uyumam sırasında anestezi doktoruna yardımcı olacağını söyledi. Üstüne kasap önlüğü gibi mi desem deli gömleği gibi mi desem değişik bir yeşil kıyafet giymiş; elinde eldiveni, ağzında maskesi ve başında bonesiyle odaya ilk girdiğimde dikkatimi çeken diğer kişi de ameliyathane hemşiresi olduğunu ve doktoruma yardım edeceğini ilettiler. Bir diğer

kişi de personel olduğunu belirterek üstümü çıkarmaya başladı. “Zaten yarı çıplak bir bez parçası ile gelmişim, onu da çıkarmak da neyin nesi?” diyemeden gözüm hemşirenin önünde olan masadaki aletlere takıldı. Takılmaz olaydı! Neler görüyordum neler! Makaslar, bıçaklar, keser biçer aletler, minyatür testereler... Şu ana kadar gidip gelen korku ataklarım tavan yapmıştı artık. Üstümü tamamen olmasa da yarım bir şekilde soyup üstüme o meşhur ameliyathane yeşili örtüyü örttüler. O bile buz gibiydi. İnsanların gülümsemeleri dışında hiç mi sıcak bir şeyler yoktu burada?! Anestezi teknikeri olduğunu belirten kişi beni rahatlatmak için elinden geleni yapıyordu. Küçük sohbetler, espriler, rahat olmamı, korkmamam gerektiğini belirten konuşmalar yapıyordu ama ne mümkün; artık korku beni tamamıyla sarıp sarmalamıştı. Serum takmalar vücuduma bir şeyler yapıştırmalar, tansiyon aleti bağlamalar... Belli ki hazırlıklar yavaş yavaş sonlanıyordu ve uyumamın sırası geliyordu.

Ameliyathanenin kapısı açıldı ve içeri beni ameliyat edecek doktor girdi. Korkumu görüp nasıl olduğumu sordu, boşuna korkmamam gerektiğini söyledi ama nafileydi. İçimdeki korku beni yiyip bitiriyordu. Neredeyse uyumadan kalpten gidecektim. Kapıdan güzel gözlü bir kadın geçip anestezi teknikerinin yanına geldi, hoş bir gülümseme vardı gözlerinde. Bana döndü ve “İyi uykular.” dedi. Eyvah! Uyuyor muydum artık? Nasıl yani? Nasıl uyuyacağım? Nerede uyuyacağım? Aman Allah’ım kafam allak bullak olmuştu. Uyumasa mıydım acaba? Kalksam mı masadan? Vaz mı geçsem acaba? Ne olacak canım, bir burun değil mi? Böyle de yaşanmaz mıydı? Kafamda fırtınalar esiyordu. Binlerce soru işaretleri birbirini kovalıyordu. Ama ağzımdan bir tane bile sözcük çıkmıyordu. Beni kapıda ilk karşılayan kişinin gözlerine baktım. O da bana ‘Hadi bakalım iyi uykular güzel şeyler

düşün, rüyada görürsün’ dedi. Rüya da mı göreceğim ben şimdi? Hayallerimi süsleyen kadınları mı görsem yoksa arabaları mı acaba? Aman sanki rüyalarımıza hâkim olabiliyoruz da! O güzel gözlü kadın eline aldığı şırıngayı seruma uzattı. Güzel gözleriyle bana baktı. Evet, rüyamda ne göreceğimi bulmuştum. O gözleri görecektim. Aman Allah’ım, ne oluyordu bana? O güzel gözler kaybolmaya başladı. Kendi gözlerimi bile hissedemez oldum. Kolumdan itibaren uyuşuyordum. Beynime bir uyuşma geliyordu, zonkluyordu adeta. O güzelim gözler artık kaybolmuştu. Peki o zaman, iyi uykular.

Ceyhun Karagöl

İÇİMİZDEKİ BOŞLUK ANLAŞILMA İHTİYACI

Kaygan bir zeminde yürür gibi yaşanan hayatlar... Bulunduğu yerden başka bir yere gitse her şeyin bambaşka olacağına dair düş(üş)ler... Kalabalıklar arasında bedeninden bir parça çalınmışçasına, diğerlerinde var olan her şeyin kendinde hiçbir zaman olamayacağından doğan eksiklik duygusu... Bir yaprak titremesi gibi ürkek, her an ayağı bir çalıya takılıp düşüverecekmiş gibi tedirgin yaşayışlar... Bu insanlar ne zaman bir misafirlığe gitseler; sanki kovulacaklarmış gibi kapıya en yakın, insanlarsa en uzak mesafeleri seçerler kendilerine. Bu insanların oturdukları koltukta şöyle bir arkalarına yaslanıp -hatta bacak bacak üstüne atıp- etraflarına tepeden baktıkları da görülmemiştir. Çünkü onlar; her an birileri tarafından reddedilecekleri kaygısı taşıyan ve bu kaygıdan dolayı en başta kendilerini reddeden, kendilerini sevmeye ya da değer görmeye layık bulamayan insanlardır. Peki bu insanlar nasıl oldu da bu duruma geldi?

Dünyaya gelmekle birlikte başlar bir insanın diğerleri tarafından anlaşılma ihtiyacı. İnsan yavrusu ilk nefes almanın verdiği acıyı çığlıklarıyla anlatır etrafındakilere. Bu acısının duyulmasını ister. Anne; bebeğiyle kurduğu temasta onun çığlığının işitildiğini, etrafındakiler tarafından algılandığını, ihtiyaçlarının anlaşıldığını ve kabul gördüğünü hissetmesini sağlar. İlk çığlığımızın duyulmasının ya da duyulmamasının sonucu, kendimize dair algımızın şekillenmesinin başlangıcıdır. Acıktığında doyurulan, ağrısı olduğunda kucaklanan, altı kirlendiğinde temizlenen, geceleri üşüdüğünde üzeri örtülen bebekte “Ben önemli ve sevgiye değer bir varlığım.” duygusu, oluşmaya başlar. Oysa ağlamalarına karşılık bulamayan, ebeveynleri tarafından kucaklanmayan, çok da dikkate alınmayan, çığlıklarına cevap bulamayan bebekte “Ben sevmeye değmeyen ve önemsiz bir varlığım.” duygusu biçimlenmeye başlar.

Bu değ rlilik ve değ rsizlik duyguları, ki şinin kendine verdiği değ re dair ilk oluşumlardır. Ki  ; yaşamı boyunca ebeveynleri ya da çevresi tarafından ne kadar anlaşılır ne kadar işitilirse o kadar kendine karşı olumlu hisler besler. Tam tersine ki  ; -özellikle erken çocukluk evresinde- ne kadar ebeveynleri ya da çevresi tarafından reddedilir, işitilmez ve anlaşılmazsa o kadar kendine dair olumsuz hisler besler ve kendisinin değ rsiz, önemsiz, seilmeyen biri olduğuna inanır. İşte bu kişiler, hayatları boyunca diğ er insanların yanında sanki şahsi bedenlerinin bir kısmı yokmuş gibi kendilerini eksik hissederler. Bu eksiklik duygusu, koca bir boşluk duygusuna neden olur. Bu boşluk, karadelik gibi nereye gitseler onları takip eder.

Her insan bilir ki a  ve susuz bir insanın yemek ve su ihtiyacı karşılanmazsa, o kişi ölür. Bir insanın anlaşılmamaktan doğan sevgisizlik hissi de o insanı öldürebilir. Sevgiyi duyumsamayan bir insan hayatı kaygan bir zeminde yürür gibi tedirgin, ürkek ve korkak ya ar. Anlaşılmadığını hisseden insan, içinde yaşadığı boşluk duygusunu doldurmak için hep başka yer arayışındadır; o insan, başka yerde olsa her şeyin başka olacağına inanan bir insandır. Halbuki bilmez ki, hayalini kurduğu başka yer de bir süre sonra řu anda i inden sıyrılmak istediğı yerden farksız olacaktır. Çünkü insan, nereye giderse gitsin, kendisi ile birlikte geçmişini de götürür. Bir yerden bir başka yere giderken insan; bavula sadece giysilerini değil, düşüncelerini, kendine dair inançlarını da koyar. Gidilen yer neresi olursa olsun, tüm yollar o insanın kendisine çıkar. Kalabalıklar arasında bedeninin bir parçası  alınmış asına yaşanan eksiklik hissinin temeli sevgisizliktir. Kişinin yaşadığı bu duygu, insan yavrusunun ilk nefes alışında yaşadığı acıyı anlatırken attığı çığlıklar kadar büyük ve sarsıcıdır. Ancak kişi bu acıyı o kadar içselleştirmiştir ki içinde yaşadığı bu acıyı anlatan çığlıklarının sesini dahi kendi elleriyle yok etmiştir ve sessizliğı seçmiştir.

  En uzak mesafe ne Afrika'dır,
Ne   in,
Ne Hindistan,
Ne seyyareler,
Ne de yıldızlar geceleri ışıldayan... En uzak mesafe
İki kafa arasındaki mesafedir
Birbirini anlamayan.   *

“En uzak mesafe, birbirini anlamayan iki kafa arasındaki mesafedir.” Anlaşılmama duygusunu ne güzel anlatmıştır bu şiirinde Can Yücel! Biri anlaşılamamıştır ve bu anlaşılamama duygusunu ne kadar anlaşılır biçimde anlatmıştır! Bir insana dair beslenecek olumlu duygular o insanı anlamaya başlamakla başlar. Belki de en doğrusu, kendimizi anlamaya çalışmakla başlamak. Çünkü anlamak bağışlamaktır. Belki de o zaman biraz olsun kapanmaya başlar, içimizdeki boşluk hissi.

Psikolog Saadet Elevli

*“En Uzak Mesafe,” Can Yücel’e atfedilen, ancak orijinal kaynağı resmi olarak belirlenememiş şiir. İnternet üzerinden derlenmiştir.

BU ARALAR

Bu aralar kolay yorulur oldum.
Şiir okumaz oldum mesela,
Şiir yazmaz oldum.
Bir bezmişlik sindi ruhuma,
Her şeyden usanmış oldum.

Bekçiler kimlik sormaz oldu,
Yağmur yağmaz oldu bu aralar.
Kuşlar uçmaz oldu.
Gerçi orasını tam bilemem,
Göge bakmaz oldum.

Konuşur oldum sessizlikle.
Bulduğum en usul dinginlikle.
Saklambaç oynar olduk kafiyelerle.
Beraber arıyoruz beşliklerle.
Hep o kazanıyor, susuyorum çaresizce.

Ömer Faruk Akcan

SANA BAKIYORUM İŞTE

Güneşin altında bir sonbahar esintisi,
Adımların işte öyle titretir içimi.
Seninle kapana kısılmış gibi dünyam
Ve dumanlarım boğuyor beni şimdi.
Sende İstanbul'u görüyorum, Antalya'yı;
Taa uzaklardan gülümsediğinde şehrin sularını,
İnsanlarını, kuşlarını, yaşamın her yanını.
Ben, içi kaynayan dışı metcezir çakıl taşı.
Bir hikmettir ki seviyorum Akyaka'yı.
Eminim ya geçtin bu sokakları, kıyıları, Azmak'ı.
Hayal etmesi ne güzel bu yerlere uzun uzun baktığını.
Soracaksın, "Hiç mi istemiyorsun bana bakmayı?"

Gökçe Nur Bilinç

ANJELİK

Gitmek bir his Anjelik
Ama seninki somuttu.
Yine de sana git kurtul derdim,
Bilseydim gitmenin kolay olduğunu.
Başında halenle şarkı söyleyip dans edeceksen
Uçsuz bucaksız papatya tarlalarında,
Hayallerini yaşamana izin verirdim.
Azrailin olsaydım
Kimseyle tam olamadan ölümsüz olmanı istemezdim.
Hayatta çok acı var ama senin acın Anjelik, en ağır olanı ve gitmeli o acı sen değil.
Sen mumlarını yakacaksın, eski bir kaset alıp şiir yazacaksın mum ışığına...
Acın bitmiş olacak şiir bitince.
Ben ise uzaklardan izliyor olacağım; James Dean tişörtünün mum ışığındaki halini,
Gözlerinin yaşını ve muma sönmemesi için şiir yazışını.
Gitmelisin Anjelik, altın kafesinden çıkıp vatanına uçmalısın,
En beklenmedik anda ordan bize bakmalısın şefkatle
Ve kibritin soğumuş çöpüyle ellerine “K” harfi kazımalısın.
En önemlisi de on altıncı yaşını kutlamalısın Anjelik.
Mavi saçlarınla dilemelisin yaşamayı, bir fazla nefes umuduyla..
Kalbin heyecanı gibi titremeli ateş sen şiirini yazarken..
Karışık bir odada yaşanmışlığın var Anjelik; oda toplanmamalı,
Mum sönmemeli ve sen gitmemelisin Anjelik.

Gülsüm Odabaş

DİLHUN

Uzaklaşmaktır belki asıl olan,
Kendine yaklaşp her şeyden uzaklaşmak.
Hayatı bırakmak lazımdır belki,
Göğü lal bürüdüğünde kendine bürünmek gerekiyordur.
Yalnızlığına olan kırgınlığını da alıp çekip gitmek gerekiyordur.
Zihnini haykırmalıdır belki.
Kimsenin seni tutamayacağı kadar şiddetlidir acın.
Küçük bedenine sığdırdığın gailendir belki hayat.
Olmaz bazen hiçbir şey olması gerektiği gibi,
Belki de kendini tam da o zaman terk ediyorsun.
Avucuna doluyordur belki yaşlarındaki kelimelerin.
Hasrete takılmıştır ayağın,
Düşüp dizini kanatmışsındır.
Yaranı sen okşamak zorunda kalmışsındır.
Sadece kendine sarılabilmişsindir belki,
Çöktüğün kaldırımlardan hep kendin kalkmak zorundasındır.

Gizem URAK

Muğla'nın İlk ve Tek Ekşi Mayalı Pizzası

0535 722 99 36

Şeyh Mahallesi Kocahan Sokak NO:7/1
Menteşe/MUĞLA

Today's best deal

Merkez Şube

Recai Güreli Cad. Deniz Apt. 9/B Menteşe - MUĞLA

Tel: 220 00 00

Kötekli Şube

Kötekli Mah. 274 Sokak Acar Apt. No 12/A Menteşe - MUĞLA

Tel: 210 00 00

SON KROŞE

Öğlen olmuş, boğucu sıcaklar iyice bastırmıştı; zaman geçmiyor, sanki durmak ister gibi yavaşça ilerliyordu. Fecri nihayet gözünü açtığı anda saat bire gelmek üzereydi. Nerede olduğunu bilmeyenlere has bir şaşkınlıkla etrafına bakındığında Derya'nın başını hafifçe eğmiş, acıyan gözlerle kendisine baktığını gördü. Fecri'nin şaşkınlığı uzun sürmemiş; nerede, ne halde olduğunu ve dün gece neler yaşandığını çoktan anlamıştı. Gözlerini tekrar, ama bu sefer büyük bir pişmanlıkla, kapattı. Duyduğu utancı tarif edebilecek gücü kendinde bulamıyordu. Derya; kocasının dün gece maçı kaybetmesine değil, her geçen gün aldığı ağır yaralara ve giderek kendine daha büyük zararlar verdiği bu spora devam etmesine üzülüyordu. Fecri ne zaman yeni bir maça çıkacağı haberini getirse Derya'nın yüreği hoplar; maç günü gelip çatana kadar heyecanından, korkusundan yerinde duramazdı. Her böyle olduğunda karı koca hummalı bir tartışmanın içerisine girer; Fecri, binbir türlü açıklamayla Derya'nın endişelerini gidermeye çalışır ama bir türlü başaramazdı. Endişeler içerisindeki kadının kaygısı ve korkusu kocasının kazanıp kaybetmesine değil, 38 yaşına gelmiş hayat arkadaşının kendisini böylesine ağır antrenmanlara ve diyetlere sokmaya devam etmesineydi.

Üstelik tek sorun Fecri'nin yaşı da değildi; ocak ayında çıktığı karşılaşması çok ağır geçmiş, nakavt olmasa da on iki raunt boyunca eşine ecel terleri döktürmüştü.

Karşılaşma bitip sıra ringden ayrılmaya geldiğinde Fecri'nin hareket etmeye mecali kalmamıştı. Hemen ardından soluğu bugün olduğu gibi hastanede aldıklarında doktorlar, şiddetli beyin sarsıntısı sebebiyle Fecri'yi yirmi dört saatlik gözetim altına almışlardı. Her şey bunlarla da sınırlı kalmıyordu. Art arda gelen beşinci yenilgiyle beraber kocasının hem fiziksel hem de psikolojik yıkılışını an be an seyrediş, Derya'nın endişelerini daha da arttırıyordu. Ona artık durması gerektiğini defalarca söylemiş olsa da kocasına bir türlü söz geçiremiyordu.

Kariyerinin sonuna çoktan gelmiş olan Fecri, elinde hiçbir şeyi kalmamış biçarelerden farksızdı; boksı hayatından çıkarması, elinde avucunda kalan her şeyin ondan alınması demekti. Onun durmaya niyeti olmasa da boks onu çoktan bırakmıştı. Kondisyonu eskisi gibi değildi, on iki raundu çıkarmakta fazlasıyla zorlanıyordu. O çok güvendiği refleksleri güvenini boşa çıkarmaya başlamış, yumruklara her zamankinden daha fazla yakalanır olmuştu. Ayak oyunları yerini adımlamalara bırakmış, kollarındaki nakavt gücü kariyerinin başındaki patlayıcılıktan çok uzaklaşmıştı.

Derya, neler hissettiğini çok iyi bildiği kocasının hastane yatağından sarkan elini kendi elleri arasına alıp öpmeye başladı. Gözlerini kapatıp zihninde verdiği savaşla meşgul olan Fecri, ellerinde hissettiği sıcaklıkla tekrar uyandı. Derya, zorla açılmış bu gözlerde derin bir keder gördü. Tüm olanların farkında ama elinden değiştirmek için hiçbir şey gelmeyen birinin gözleriydi bu. Acılı kadının boğazında, ne kadar yutkunursa yutkunsun geçmeyen bir düğüm vardı. Bir süre kimseden ses çıkmadı; ikisi de ne diyeceklerini, nasıl hareket edeceklerini bilemez haldeydiler. Tüm odayı kaplayan bu sessizliği bozan doktor olmuştu. Avni Bey, karşısındaki tablonun tam anlamıyla bir zıttı gibiydi. Yaşı Fecri'den oldukça ileri olsa da yüzü sağlıktan parlıyor; Omzuna kadar uzattığı ak saçları, yeni tıraş edilmiş sakalları ve pek özenli giyimiyle bakan herkeste sinir bozan bir tat bırakıyordu. Konuşmasında da bir bozukluk yoktu; her sözcüğü pek güzel telaffuz ediyor, acele etmeden sakince konuşuyordu. Her şeyi en ince ayrıntısına kadar izah ediyor, akıllarda soru işareti bırakmamaya gayret ediyordu.

Doktor ne kadar güzel konuşursa konuşsun Fecri bu B vitamini kokan, her yanı bembeyaz, duygusuz odada değil; başka bir yerdeydi. Sislerle kaplanmış zihni Avni Bey'i duymuyordu. Ne kadar bedbaht olduğunu düşündü önce, elinden hiçbir iş gelmemesine. Çok sevdiği, büyük bir tutkuyla bağlı olduğu bokstan da ümidi kesmek zorunda kalışına kahroluyordu. Birçok güzellik yaşatmak istediği eşine karşı çok büyük utanç duyuyordu; onun kendisini böyle perişan, böyle yenilmiş bir halde görmemesi için neler vermezdi. En kötüsü de artık bu olanların önüne geçilemeyecek oluşuydu. Fecri, derin bir acı hissetti yüreğinde; suratındaki şişliklerden, beynindeki sarsıntıdan daha şiddetliydi bu acı. Üstelik doğru bakımla ya da biraz zamanla geçecek bir şey değildi; öyle sanıyordu ki artık bu yenilmişliğin, çaresizliğin üstesinden bir daha gelemezdi. Kariyeri boyunca hiç nakavt olmasa da hayat, ona yerden kalkmak için tek bir şans bile bırakmamıştı.

Son karşılaşmasının üzerinden neredeyse bir ay geçmişti; başı öne eğik, büyük bir kederle yürüyordu sokaklarda. Hiç âdeti olmadığı halde, bu bir ay içerisinde salona bir kez bile uğramamıştı. İçindeki o sindiremediği, ağırlığını üzerinden bir türlü atamadığı ezilmişlikle mücadele etmekten başka bir şey yapmıyordu. Günleri Derya'dan kaçmakla geçiyor, evden bir an önce çıkmanın yollarını arıyordu. Yine buna benzer bir günde, sabah erkenden evden ayrılmış; tüm gün ortadan kaybolmuştu. İçindekileri atacağı, haykıracağı bir yer arıyordu. Sarı ışıklı, taşlı yollarda bitkin bir vaziyette yürürken annesi geldi aklına; yolunu olduğu gibi değiştirip Kökleme Mezarlığı'na gitti.

Tüm gün orada kalıp gözlerinden yaşlar akamayana dek ağladı. İçindekileri bir bir sayıp döktükten sonra kendini daha iyi hissedeceğine dair bir inancı vardı; nitekim öyle olmadı, yüreğindeki burukluk geçmemişti. Kendisini hâlâ acı içerisinde hissediyordu; onca yumruk yemesine rağmen tarif edemediği bu acı, hissettiği tüm acılardan daha yaralayıcıydı. Bir an için kendisini Derya'nın kollarında hayal etti. Boş yere kaçtığı eşinin sıcaklığını şiddetle istediğini, dahası asıl ihtiyacı olanın bu olduğunu fark etti.

Ellerini yalvarırcasına yasladığı soğuk mermerden kaldırdığında çoktan gün doğmak üzereydi. Fecri, tan vakti ayrılmıştı servi ağaçlarının sıralandığı mezarlıktan. Boynu bükük yürüdüğü yolları, kurtuluşu olduğuna inandığı eşine gidebilmek için hızla yürümüşü.

LEKESİZ ZİHNİN SONSUZ GÜN IŞIĞI

“Sil Baştan” Filmi Üzerine Epistemik Yorum

Türkçeye “Sil Baştan” olarak çevirilen “Eternal Sunshine of a Spotless Mind” adlı film; birbirlerini seven, birbirlerinden öğrenen ve birbirlerini silen iki kişiyi ele alıyor. Filmde, hafızayı silen bir sistem, insanların anılarını siliyor. Bu prosedür o kadar incelikli yapılıyor ki hafızası silinen kişi, yaşadığı hiçbir şeyi hatta hafızasının silinmiş olduğu zamanın varlığını bile hatırlamıyor. Fakat hafızaları silinmiş Joel ve Clementine, tüm hafıza silme işlemlerine rağmen bir şekilde tekrardan birbirlerini tanımayı başarıyorlar.

Birini Bilmek

Birini bilmek, o kişi hakkındaki anıları ve hakikatleri öğrenmeye dayalı çok güzel bir süreçtir. Bu anılar ortaktır. Bu anılar birbirlerinin anılarıdır.

Peki birini bilmek mümkün mü? Eğer mümkünse onun hakkında tam olarak neyi bildiğimizi söyleyebiliriz? Bizim birini bildiğimize olan inancımız, sadece tanıdık olmakla mı ilintilidir? Bu inançlar bizim zamanla elde ettiğimiz önermesel inançlar olabilir mi? Bana kalırsa birini tamamen bilmek imkansızdır. Hatta biz kimseyi bilmiyor olabiliriz bile.

Bilginin tanımı üç parçadan oluşur: gerekçelendirilmiş doğru inanç. Bu tanıma göre biri hakkındaki inançlarımız doğruysa ve gerekçelendirilmişse o kişiyi bilmek mümkün. Fakat birini bildiğine inanan kişi, insan ilişkileri içerisindeyken doğru olmayan inançlarını gerekçelendirebilir. Buna ek olarak kişi, doğru inançlarını gerekçelendiremeyebilir de. Bu durumların hepsi tanışık olma durumuna bağlıdır. Oysa, bana kalırsa, biriyle tanışık olup o kişi hakkında belli bilgilere “sahip olmak”, o kişiyi bilmekle aynı şey değildir.

Biriyle zaman geçirmeye ve onu tanımaya başladığımızda o kişiyi olduğundan farklı görebiliriz. Bunun bir sebebi de bir kişiyi tanımamızın o kişinin kendini nasıl yansıttığına bağlı olmasıdır. Sonuç olarak bizim o kişiyi bilmemiz hiçbir zaman mümkün olamayabilir, bir bakıma kişi kendini bile bilmiyor olabilir.

Fakat bu durum bir şekilde toplumda kabul görmüştür; topluma göre kişi kendini nasıl yansıtmak istediğini seçebilir ve bu, birini tanımada bir sorun teşkil etmeyebilir.

Bana kalırsa “birini bilmek” kavramında farklı bir anlam yatar. Bizler, başkalarını bildiğimizi birkaç yolla ve belli bir zamanda söyleyebiliriz. Bizler birileriyle tanışık olabiliriz ve onlar hakkında önermelere sahip olabiliriz. Bir şekilde birbirimizi tanımaya başlarız ve birbirimizi bildiğimize olan inancımız oluşmaya başlar. Birini bildiğimize olan inancımız, o kişi hakkındaki doğruyu bildiğimizi öne sürmemize vesile olur. Fakat tanıştığımız kişi, kendisi hakkındaki her bilgiyi doğru söylemiş olsa bile bu kişiyi hala bilmiyor olabiliriz. Çünkü kişi hakkında bildiğimiz şeyler de ona olan bakış açımızla türüyor ve o kişiye dair olsa bile kendi fikrimiz bizde yer etmiş oluyor. Birini görmüş olmamız... O anlar, bizim o anlardaki hislerimiz, algılarımız zihnimizde karışmış oluyor.

Algılarımız, duygularımız, inançlarımız ve psikolojimiz bizim anları algılayışımızı ve yaşayışımızı etkiliyor. Dahası, bunlar bizim anları ve insanları hatırlamamızda da değişikliklere sebep oluyor. Yani birini bildiğimize inansak bile anılarımız, o bildiğimizi sandığımız kişiyle tutarlı olamayabiliyor.

“Biri ile vakit geçirmek ve onun sadece bir yabancı olduğunu fark etmek, ne büyük kayıp.”

-Joel Barish

Bu durum, herhangi bir insanın bir başkasını hiçbir zaman bilip bilemeyeceğini sorguluyor insana. Çünkü insanlar hakkındaki bilgiler ve bildiğimizi sandığımız insanlar sürekli zihnimizin içinde yaşanan değişikliklerden etkileniyorlar aslında. Maalesef hiçbir zaman zihnimizin dışında düşünemiyoruz ve aslında insanları bildiğimizi iddia ettiğimiz yer bu zihin. Yani konu insanların birbirini bilmesi olduğunda temelden kaynaklanan bir problem var.

Bu problem; biriyle vakit geçirdikten, onunla ve onun hakkında anılar biriktirdikten sonrasını için de geçerli. İnsanların neredeyse 2.5 petabayta yakın hafıza

kapasitesinin olduğu söylenmesine rağmen bu hafızalar bazen bulanık olabiliyor ya da zamanın tozuyla örtölür duruma gelebiliyor.

Anılarımız; öznel bir bakış açısıyla belli bir zamanı yansıtıyorlar, bu yüzden de bizimle aynı anı yaşayan kişilerden çok daha farklı şekillerde hafızamızda yer edebiliyorlar. Ayrıca zihnimiz hata yapmaya ve yanlış hatırlamaya da meyillidir. Mesela bazen bir durumun gerekçelendirilmiş olduğuna tamamen inansak bile haksız olma ihtimalimiz var. Sonuç olarak, insanların anıları hakkında yanılmaz bir gerekçelendirmeye ulaşmaları mümkün değil. Bu yüzden birini bildiğimize inanabiliyoruz ancak sonra onun o kişi olmadığını görebiliyoruz.

Sil Baştan’da Joel, Clementine’ı biliyor gibi görünüyordu mesela. Bir süredir birlikte olmalarına rağmen bir anda ayrılmışlardı. Bundan sonra Clementine, Joel ile olan bütün anılarını sildirdi. Bunu öğrenmemesi gerekmesine rağmen bir şekilde öğrenen Joel sinirli ve kaybolmuş hissetti. Bu yüzden, o da hafızasını sildirmek istedi. Ancak bu prosedürü izleyen seyirciler olarak şunu görebiliyoruz ki bütün o karanlık, acı verici anıların arkasında; Joel’un zihninde bambaşka bir Clementine varken aralarında da unutulmuş bir dinamik var. Joel’un anıları eskiden yeniye doğru silinirken biz de bu süreci net bir şekilde görebiliyoruz. Bu prosedür sırasında Joel, anılarının içinde var oluyor ve o zaman bildiği Clementine’ın prosedüre girmeden hemen önce “bildiği” Clementine olmadığını fark ediyor.

Onun ve onu hatırlatan her şeyin duygularla dalgalanıp karıştığını görüyor. Bu da Joel’da bu prosedürü durdurma isteği uyandırıyor. Fakat bu noktada süreç, geri döndürülemez bir hale gelmiş oluyor ve bu yüzden Joel ve Clementine (Joel’un zihnindeki halleri) kaçıp Joel’in anılarında saklanmaya

çalışıyorlar. Zihninin karanlık, derin noktalarına sığınıyorlar... Ancak en sonunda kaçış olmadığını ve silineceklerini fark ediyorlar, sonsuza dek. Bu farkındalığın ardından, birlikte kalan son anılarını yaşamaya ve hissetmeye karar veriyorlar. İlerde paylaşacakları tüm anıları unutacaklarını bilmelerine rağmen...

İnsanları Unutmak

Sevdiğimiz ve “bildiğimiz” birini unutmak mümkün müdür? Hafızalarını sildirdikten sonra Joel ve Clementine sebebi belirsiz bir şekilde birbirlerini buluyorlar. Bana kalırsa da bütün anılarımız ve biri hakkında bildiğimiz her şey silinse bile aramızdaki tanışıklık asla gitmeyebilir. Joel ve Clementine’ın birbirlerini bulmaları ve o bağın hala orada oluşunun sebebi de bu.

Film, Joel ve Clementine’ın tanışmasıyla başlıyor ve aynı şekilde de bitiyor. Birini istesen de hafızadan silemeyecek olma fikri, bir nevi şiirselleşiyor aslında:

“Lekesiz Zihnin Sonsuz Gün Işığı”.

Hafıza sildirme geçmişten beri tartışılan bir konu. Özellikle insanların bütün kayıplarına rağmen yaptırıp yaptırmayacakları... Hayatının bir parçasını kaybetmek, deneyimlerini kaybetmek, birini bilebilmeyi kaybetmek, anılarını kaybetmek... Bence bütün bunlar bir şekilde kendini kaybetmektir. Tek bir anı, kişide çok bir etkisi yokmuş gibi görünebilir ancak aslında her anımızın varlığımızda bir yeri oluyor.

Anılarımız acı verici olsa da faydalı mıdır? Hafıza sildirme işleminin arkasındaki asıl soru bu. Faydacı bir açıdan bakarsak; eğer bu deneyimlerden ve onların sonuçlarından öğrendiklerimizin faydası, acımızdan daha fazlaysa bu anıları tutmalıyız. Ama yararlarından çok, acı vericilerse bu sildirme işlemi belki de faydalı olabilir.

Bence hafıza sildirme işleminin esas sorusu bu kadar basit değil. Bence esas soru şu: Bütün yanlışlarını ve acılarını bilmek ister misin yoksa bunlardan kaçarsın? Bu sorunun da incelenmeyen kısmı şu bence: O zaman hissettiğin her şeyi kaybedecek olsan da bu prosedürü yaptırmak ister misin? Toz altında kalan anıları, anlık hisleri, kendinde ve başkasında keşfettiğin şeyleri, tamamen hissedilmiş ve yaşanmış anıları, donmuş gölü ve yıldızları...

"Lütfen bu anıyı tutmama izin ver, sadece bunu."

-Joel Barish

Aynı Hataları Tekrar Tekrar Yapmak

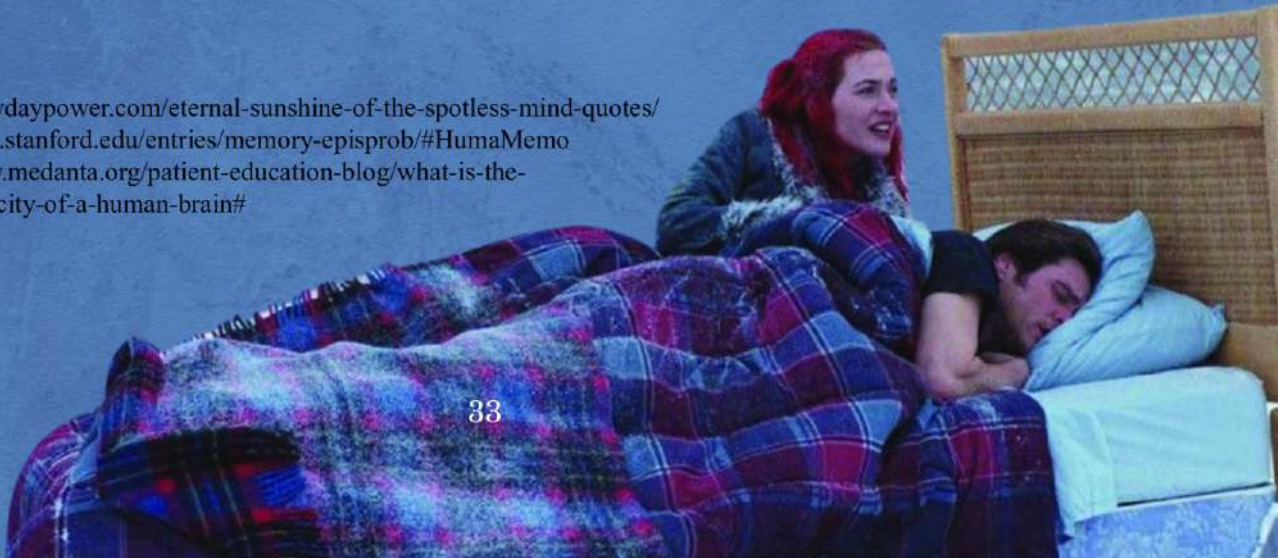
Filmin sonunda Joel ve Clementine hafızalarından birbirlerini sildirdikten ve tekrar birbirlerini bulduktan sonra ne olduğunu öğrenirler. Hafıza sildirmeden önce birbirlerini anlattıkları videolar çekmişler; algılarını, anılarını ve hislerini anlatmışlardı. Bu kayıtlarda; birbirlerinden ne kadar nefret ettiklerini, durumun ne kadar dayanılmaz bir hal aldığını ve unutmak istediklerini söylüyorlardı. Bunları duyan Joel ve Clementine bunun iyi bir ilişki olmayacağını ve yürüyemeyeceğini bilirler. Ama buna izin verirler. Başlarına gelebilecek tüm kötü şeylere rağmen birlikte olmak isterler. Yaşanan şeyler hakkındaki bilgileri, onları hiçbir şekilde etkilemez.

Bence bu son, bize Joel ve Clementine'in şu anki hisleri ile var olmaya yöneldiklerini gösteriyor. Eski yaşanmışlıklara bırakamıyorlar kendilerini, muhtemelen yürümeyeceğini bile bile birlikte *oluyorlar*. Onlar da insan sonuçta, hisseden, yanılabilir varlıklar.

İlayda ÖKTEN

Kaynakça:

- 1)<https://everydaypower.com/eternal-sunshine-of-the-spotless-mind-quotes/>
- 2)<https://plato.stanford.edu/entries/memory-episprob/#HumaMemo>
- 3)<https://www.medanta.org/patient-education-blog/what-is-the-memory-capacity-of-a-human-brain#>

DOĞUM GÜNÜM

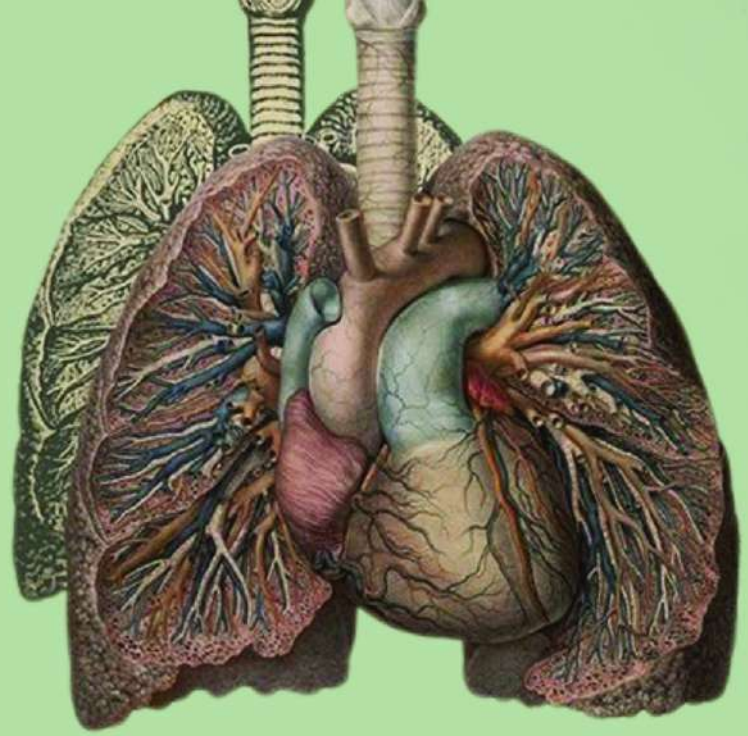
Doğduğum gün ölmüştüm, toprağımın sıcaklığında. Saçlarımı örülü hatırlayamıyorum hiç, yine benim gibi doğduğu gün ölen annemin meşguliyetinden olsa gerek. O herkesin methettiği altın tepsi olmadı hiç önünde, ben onu bildim bileli çalıştı ve sevdi. İkisinden biri eksik olsa o “olmamış” olacaktı gibi. Büyüdüm, büyüdükçe de anneme benzedim. Anneme benzedikçe güzelleştim ama bir o kadar da bezdim, yoruludum, tükendim. Tükenmemiş gibi gülümsedim, tıpkı annem gibiydim. Hayran olduğum kadındım artık ama neden mutlu değildim? Küçükken pantolon giymek istediğimde etek giydirilirdi. Artık etek giyiyordum ama uçlarını nedense uzattıkça da uzatıyordum. Ne kadar uzatırsam uzatayım yetmedi, anlamadım neden hala bakışlar görünmeyen sıksa bacaklarımın üzerindeydi. Beni temsil edişinin şöhreti miydi kendine baktıran yoksa doğduğum gün ölmüş olmam mıydı bu bakışların ardındaki sır. Bitmeyen bir kaos vardı eteğimi uzatan, kelimelerimi dolayan, alışılmışlığın dışından. Aslında bu kaosa alışmak çok kolay olmuştu. Önceleri bir kaç hafta sonrası bir kaç gün... Şimdilerde bir kaç saat sürer ya da sürmez, sürmezse de şaşırmam ki işte tam olarak buydu alışmak. Ben alışmayı istemedim, hep baktım alışılmışlığın dışından ama tek benmişim bu isteksizlikte süzülen. Bıraktım kendimi, çoktan ölmüştüm zaten doğduğum gün, yere çakılısam kaç yazar! Mosmor bir dünya düşlemiştim on iki yaşında. Sarı kurdelelere doladılar, ardından siyah şeritler çektiler üzerine. Tırnak etimi kemirirken akıttığım kan gibi kırmızı oldu düşlerim ötesi bu dünya, aynı anda da konak oldu akamayan kanlara. Renklere bile yabancıydım artık, sadece beyaz vardı ve çoğunlukla siyah. Doğduğum gün ölmüştüm, Dünya’nın soğukunda. Gömülmüştüm en sıcak toprağın dibine, buz gibi ellerin yardımıyla. Kırmızı koktu o eller ömürlerce, hayatlarca. Yaşamayı arzulamış her beni geceleri takip etti onlar. Ben olmayan ben de bizlerdi, belki de sizlerdi; herkes değildi ama. Herkes olamadığından öldürülmüştüm her gün doğduğunda, her nefes alışımında. Öldürüldü benden olan binlercemiz, bitmeyen gecenin karanlığında. Önce dudaklarımız ayrıldı bizden, bağırmaalım diye. Sonra kollarımız kesildi, savaşımaalım diye. Bacaklarımız yakıldı, koşmaalım diye. Başımız kesildi, düşünmeyelim diye. Gövdemiz ayrıldı en son, geriye kalan tek şey rahmimiz olsun diye. Çünkü o var diye ölmüştük doğduğumuz gün, o var diye de öldürüldük her nefes alışımızda.

Ayça KÜLCÜ

TIPTAN KOVULAN FELSEFE

TIBBA KUCAK AÇAN FELSEFE ÜZERİNE

“ Felsefe, insan koşulunu anlamının bir aracı olmalı
ve daha adil bir dünya inşa etmeye katkıda bulunmalıdır.”

İoanna Kuçuradi

Tıp eğitiminde felsefenin yeri konusunda, süreklilik gösteren bir tartışma ortamının olmaması önemli bir eksiklik. Günümüzde bazı tıp fakültelerinin eğitim müfredatında “tıp tarihi” ve “etik” dışında ayrıca “tıp ve felsefe”, “bilim felsefesi” gibi derslerin yer alması umut verici olmakla birlikte nicelik olarak yetersiz görünüyor. Modern çağın yaşamı zorlayan tarafını dikkate aldığımızda çalışan, üreten ve giderek yalnızlaşan insanın onca teknolojik ve bilimsel gelişmeye rağmen kapıldığı bu sarmalda çok da sağlıklı yol aldığını söyleyemeyiz.

İnsanoğlunun sağaltımında rol alanlar da, kuşkusuz bu durumdan pay alıyor ve giderek insani yaklaşımdan uzaklaşarak mekanikleşen teknolojinin soğuk duvarları arasında kalan aktörler haline geliyor. Bu sorunu ortaya koyarak aslında tıp eğitiminde yer alması gereken felsefenin, hasta ve hekim ilişkisinde giderek oluşan boşluğu- açılan mesafeyi- kapatma gücü olduğunu iddia ediyorum. Hastalığına çare arayanların, salt bedeni ilgilendiren bir acıya sahip olmasının haricinde gündelik hayattaki rollerini, etkinliklerini kısıtlayan bir olguya da sahip olduklarını görebilmek gerekir. Hastanın durumunu yaşama arzusunu kemiren, yaşamdaki anlamı sorgulatan, yeterlilik duygusunu alaşağı eden bir durum olarak da değerlendirebilmek; giderek hekimlerin uzaklaştırıldığı empati ve şevkat duygusunun yetileridir. Bu yetilerin yeniden güçlendirilip mesleki uygulamayla rasyonalize etme zorunluluğu var. Oysa felsefe geçmişte- özellikle antik çağlardan ortaçağa kadar- tıp edimiyle içiçe geçmiş, birbirlerine destek olmuştur. Hippokrates, Empedokles, Epikuros, Heraklitos, Aristoteles, Galen, Razi, İbn-i Sina, Bergamalı İbn-i Rüşt, İbn-Tufeyl... Bu isimlerin hepsi aynı zamanda filozoflardı . Asıl etkinlikleri doğru soruyu sormak ve doğru bilgiye ulaşmaktı. Doğru gerekçeleri serimlemekle uğraşmış (epistemoloj), normlar ve yaşamın anlamı çerçevesinde erdemli olmayı sorgulamış (etik), önermeleri tümevarım ve tümdengelim kullanarak analitik perspektifle yoğurmuş (mantık), varoluşun alfabetini çözmeye soyunmuş (ontoloji), bilinen her şeyin neliğini sorgulamış (bilim felsefesi), nesnelerdeki ve insanoğlunun yaratımındaki uyum ve denge ile haz yaratan varoluşu gözlemlemiş (estetik); nihayetinde kadim bir insanlık felsefesinin külliyyatını ortaya koymuşlardır.

Elbette modern ve çağdaş felsefe de bu izleri incelemiş, etkilenmiş ve bu yapıyı zengileştiregelmiştir. İnsana dair bir öğreti olan tıp da başlangıçta felsefe öğretisiyle kolkola ve kucaklaşarak gelişmiştir. İnsana dair olan her şey gibi felsefe de kimi filozoflara göre tıp

bilimiyle başlamıştır denilebilir. Kendi varoluşunu merak eden insan, aynı zamanda bedenin işleyişini de merak etmiştir.

Aydınlanma çağında, eş zamanlı sanayi devrimi ile birlikte, insanın diğer varlıklara kıyasla daha da öne çıkarıldığını görüyoruz. Liberalizmin özgürlük, eşitlik, kardeşlik vaadi ve hümanizmin insanı özgür, biricik ve en iyiyi hak eden bir varlık olarak fenomenleştiren seyri; zamanla dönüşüme uğrayıp insanı en üstün varlık sıfatıyla doğaya hükmedebilen ve onu değiştirebilen özne haline getirdi. Tıp öğretisinin de içi boşaltıldı (felsefeden tamamen koparıldı) farklı bir kulvarda fakat aynı hedefte ilerletildi Kapitalizmin teknolojik ilerlemeyle koşut şekilde güçlenmesi ve kaçınılmaz biçimde hüküm sürmesi; her ne kadar keynesyen

"The Anatomy Lesson of Dr Nicolaes Tulp"
Rembrandt

politikalar ve sosyal korumacı, denkleştirici ideolojiler doğursa da insanın doğaya karşı etik sorunlar teşkil eden bir aktör olmasına yol açtı. Doğaya karşı olan insanın varlığı; hiç kuşkusuz kendi bedenine, varoluşuna karşı tehdit haline geldi. Bu gidişata siper olma göreviniyse "etik" üstlendi.

Etik, insan hakları bağlamında felsefenin kollarında gelişip serpilebilirdi. Her ne kadar etiği felsefeden kovmaya çalışan mantıkçı pozitivistler (Viyana çevresi) sahnede yer almış olsa da felsefeyi etikle kucaklaştıran ve etiği ait olduğu yere, doğru tanımına ulaştırmaya çalışan filozoflar da vardır. Gerçekten de felsefe; bu şursuz gidişi izlemekle yetinmez, anlamlandırmaya çalışır, sorular sorar, doğru sorunun bilgisini edindirir. Günlük yaşamın gidişatını bir melodiye benzetirsek siyaset, ekonomi, hukuk gibi pratik beşeri bilimlerin temelinde tüm melodiye düzenleyen felsefi disiplin yer alır. Yer almalıdır. Bu temelde yer alan sorgulamalar, cılız seslerini duyurmakta zorlanmaktadır. İnsanın varlığına dair endişe verici ilerleme, kaynakların sonsuz olmadığını görmezden geliyor ve insan varlığının temel biricik tözünü- felsefeyi- yaşamdan uzaklaştırarak her şeyi elde etme sarhoşluğunda boğuluyor. Teknolojiden ve siyasetten dışlanmaya çalışılan felsefe, başlangıçta yol arkadaşı olan tıp öğretisinden de kovulmuş oluyor.

Tıp; teknolojinin kendinden emin, güçlü ve soğuk kollarına tamamen teslim olmuş durumdadır. Tedaviler, algoritmalarını materyal üreten şirketlerin insafına bırakmıştır. Hekimlik sanat olmaktan çıkmış; hasta ile temas, diyalog, hasta üzerine düşünme, akıl yürütme, empati,

şevkat, analitik bakış için gerekli olan hastaya adanmış “yeterli süre” politikacılar ve siyasi erklerce katledilmiş ve un ufak edilmiştir. Hekimlik felsefe gerektirir. Bunu yapabilen hatırı sayılır hekim var. Ancak bazılarıysa kendini, kar amacı güden bir çarkın içindeki dişliler olmaktan kurtaramamış görünüyor kimi zaman. Artık mutlu yaşam için erdemli olmanın, dürüst olmanın yetmediği; para ve çok “şeye” sahip olmanın mutluluk getirdiği söylemi bir doktrinmiş gibi akıllara kazınıyor ki sağlık da sektörleşerek buna kulvar açıyor.

Tıp uygulamalarının tamamen mekanikleşmesi, hekimin hastadan uzaklaşması, sağlıklı bir toplum oluşturamamış görünüyor. Felsefe, eğitimden sökülüp atıldı ve kovuldu. Halklar da felsefenin sağaltıcı etkisinden uzaklaştırıldı. Doğru soruyu sormayan, olan biteni analiz edemeyen, kimi zaman da umursamayan kitleler haline geldi. Kadim felsefenin öğretilerinin yerine spiritüel, mistik, gerçek dışı öğretiler, sözde tedaviler, adeta falcılıktan hallice yaklaşımlar olabildiğince yayıldı. Geniş kitlelerce, sanal dünyada yer alan metinler “bilgi” olarak varsayıldı. Felsefeyle içiçe olmayan eğitim sistemi, tüm katmanlara yayıldı. Tıp eğitimi de bundan nasibini aldı. İstisnalar elbette var. Ülkemizde birkaç tıp fakültesinde “felsefe ve tıp” ve “bilim felsefesi” gibi derslerin olduğunu biliyoruz. Ancak bu sayı oldukça yetersiz. Bir taraftan da toplum, talepkar piyasanın sunduğunu elde etmeye çalıştı ve hekimin karşısında sınırlarını zorlamayı da denemeye başladı. Haksız rapor, gereksiz ilaç ve tetkik talepleriyle karşılaşan hekim; kamuyu yöneten erklerin kendisine sunduğu çok çok kısıtlı muayene süreleriyle çıkmaza girdi. Hasta ise; muayene edilemez, derdi dinlenemez durumda bir kaostun içinde hekimle beraber kısır döngüde perişan oldu. Bu arada etik, ahlak, felsefi bakışın gerektirdiği sorular ve sorgulamalar devre dışı kaldı.

Bu çıkmaz yolun içinde, hekim adayları zorlu bir yaşam mücadelesine aday olurlar aynı zamanda. Ölümle yaşam arasında, sağlıklı yaşamla hastalık arasında bir mücadele. Saffet Murat Tura’nın deyimiyle, “Ölümle, zamansallıkla, nihilizmle, anlamsızlıkla köklü bir mücadele olan tıp; felsefenin bir uç karakolu olabilir yalnızca.”. Harvard Tıp Fakültesi profesörlerinden David Silbersweig ise felsefenin kapsamlı bir tıp eğitiminin olmazsa olmaz bir parçası olduğunu savunur: “Kant’ın tek cümlelik bir paragrafını okuyabilirsiniz tüm fikir ve cümlelerini zihninizde yan yana tutarsanız hemen hemen her şeyi düşünebilirsiniz. Felsefi bir duruş ve yaklaşımın, bilimsel gelişmelerden şifa ve biyomedikal etiğe kadar her şeyle ilişkili temel sorunları belirleyip bilgilendirebileceğini keşfettim” der.

Bugün felsefenin tesellisinden ve gerekliliğinden bahsediyorsak buna en çok hekimlerin ihtiyacı var. İnsanlığa dair değerlerin yeniden anımsanması, teknolojiye koşulsuz yaslanan bu çarktan kurtulunması, tıbbi cihazlar ve malzemeler gibi tedarik unsuru nesnelerin temsilcileriyle ticari ilişkilerin sorgulanması gereklidir. Bu gerçekliğin açığa çıkması, çıkar ilişkilerinin derhal derdest edilerek ciddi yaptırımlara tabi olması, insani değerlere tutunan hekimleri zan altından kurtaracaktır. Beşeri bilimleri, özellikle felsefeyi, incelemek; tıp eğitimini sürdüren hekim adaylarını hem hayata hem de mesleki deneyimlere hazırlayacaktır. Çünkü Dr. Angira Patel'in de dikkat çektiği gibi "... beşeri bilimler; eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine, başkalarının ve farklı kültürlerin bakış açılarını anlamalarına, adil bir vicdan geliştirmelerine, empati kapasitesi oluşturmalarına ve keder kayıp gibi duygular konusunda bilge olmalarına yardımcı olur. Bunların hepsi iyi bir doktoru tanımlayan özelliklerdir. Tıp eğitiminde bilim esastır. Kanıta dayalı bilim el üstünde tutulur. Felsefe eğitimi, eleştirel düşünme ve ötekini anlama dışında bir beceriyi daha geliştirir: Mantık. Mantığın ve bilimsel kanıtların doğasını anlamak, bilimsel sorgulama ve nicel akıl yürütme için hayati önem taşır. Felsefe anadali ayrıca açık ve doğru yazılı iletişimde kapsamlı pratik gerektirir ve bunu geliştirir. Felsefe, bilimsel çalışma için mükemmel bir hazırlık veya eşlikçidir diyebiliriz. Fikirlerin ve sorunların açık şekilde formüle edilmesine, verilerin seçilmesine ve fikir ve önerileri değerlendirmek için nesnel yöntemlere güçlü şekilde vurgu yapar."

AAMC (Amerika Tıp Fakülteleri Birliği) tıp alanında bir kariyer için üç kategoriye ayrılmış, on beş temel yeterlilik sıralıyor: meslek öncesi yeterlilikler, düşünme ve muhakeme yeterlilikleri, bilimsel

yeterlilikler. Bu beklentiler, felsefenin kazandırdığı beceriler üzerine kaleme alınmıştır. Tıp mesleğini, hekimliği uygulamada temel yeterliliklerden en önemlileri ise hizmet odaklılık, sosyal beceriler, kültürel yeterlilik, takım çalışması, sözlü iletişim, kendine ve başkalarına karşı etik sorumluluk, güvenirlik, dayanıklılık, uyum sağlama ve iyileştirme kapasitesi olarak belirlenebilir. Yani iki saatlik bir sınavda fizik, kimya, biyoloji, matematik sorularında başarılı olunması hekim adayı olmaya asla yetmez, yetmemelidir. Felsefe, sosyoloji, genel hukuk bilgisi, etik gibi konularda bazal bir bilginin olması gereklidir. Dr. Angira Patel iyi bir doktor olmak için beşeri bilimler çalışın demiştir.

Hasta, hekimle ilk karşılaştığında sorulara maruz kalır. Hekimin (hikmet sahibi anlamında) karşısındakine doğru soruları sorması, neticeye varacak doğru hamleleri yapması ve daha sonra hastasının rızasını alması ile eylemini sürdürür. Derinlemesine bir ilginin ve analizin olması doğru yola/ karara götürecektir hekimi. Tekrar vurgulamak isterim ki kısıtlı zaman da hekimin filozof halinde olmasının önünde engel olarak duruyor. Kamusal bir role sahip hekimin zihnine; insana bakıştaki derinliğin tohumları, temel felsefi kavramların bilinmesi ile ekilebilecektir. Geçmişte olduğu gibi sağlam argümanlarla düşünme, karar verme ve iletişim kurmanın gerekliliği farkedilecektir.

Tıp eğitimin nasıl olması gerektiği ile ilgili rapor hazırlayan Abraham Flexner, tıp eğitiminde çığır açmıştı. Onun raporunun yayınlanışının yüzüncü yılında, 2011'de, Ege Üniversitesi Tıp eğitimi anabilimdalı hocaları tarafından bir değerlendirme yazısı kaleme alındı. Bu derlemede; hekimlerin sosyal rollere sahip olduğu, tıp okullarının da kamu hizmeti veren kurumlar olduğu ve bu nedenle toplumun eleştirilerinden ve

sosyal düzenlemelerinden kaçamayacağı belirtiliyordu. Ayrıca beşeri bilimler ve kültürel deneyimlerin gerekliliği de vurgulanmış ve hekimin bireysel ve iyileştirici olmaktan çok sosyal ve koruyucu rolü olduğu savunulmuştu. Flexner, tıp eğitiminin bilim tarafından aşırı baskı altına alındığını ve tıbbın insana dönük yönünün ihmal edildiğini belirtmekte ve ilk raporunu yazdığında tarif ettiği tıp eğitiminin bu olmadığına dair hayal kırıklığını dile getirmektedir. Yine bu yazısında “Amerika’daki genç, enerjik ve pozitivistik bilimsel tıp; bugün ne yazık ki kültürel ve felsefik bakımdan yetersizdir” demektedir. Tüm bu irdelemelerin ve saptamaların henüz teknolojinin bu denli gelişmediği ve dünya dengelerinin hızlıca savrulmadığı, dünya savaşları öncesi, günümüzden 115 yıl önce raporlandığı göz önüne alındığında AAMC’nin konunun önemini kavradığı söylenebilir.

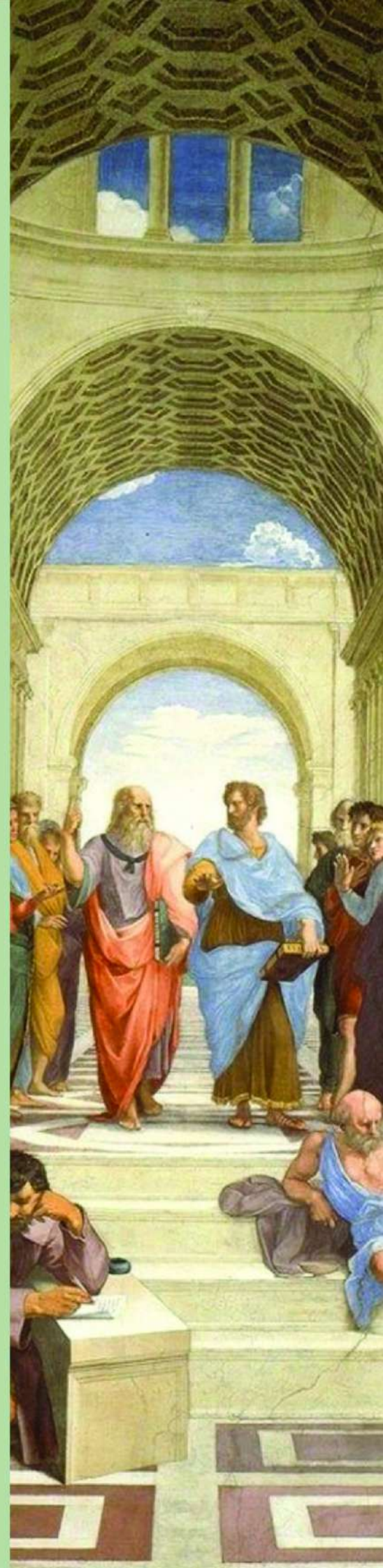
Ülkemizde ise tıp eğitimi müfredatı içinde yer alan birkaç felsefe ve etik dersi ile durumu kurtarmak pek mümkün görünmüyor. Kaldı ki hekim adaylarının sadece fizik, kimya, matematik bilgisiyle belirlenmesi son derece yanlış. Çok daha kapsamlı, lise yıllarından itibaren hatta eğitimin temelinde felsefe ve beşeri bilimlerin yer alması toplum sağlığı için de gereklidir.

Sonuç olarak, antik dünyada başlayan ancak modern dünya ile birlikte ayrılan hatta kopan felsefeyle tıp arasındaki bağların tekrar daha sıkı şekilde bir araya gelmesi gerekli görünüyor. Teknolojinin baş döndürücü hızının ve yapay zeka çağının önümüze serdiği sihirli dünyanın soğuk eli, hastasına dokunan hekimin şevkatli ve sıcak elinin yerini asla tutmayacaktır.

Dr.Nurşin Kaynarca Külçü

Kaynaklar:

- Saydam, M. B. ve Kızıltan, H. (Editörler). (2018). Hekimin Filozof Hali. Arslanoğlu, İ. (Editör). Tıp Bu Değil
- Kuçuradi, İ. (1998). İnsan ve Değerleri. Türk Felsefe Kurumu
- Kale, N. (2014). Hekimlik Bilgi ve Erdemi Gerektiren Bir sanat. ASOS Journal
- Elbek, O. (2007). Tıp ve Felsefe. Türk Toraks Dergisi
- Altunoğlu, M. ve Taştan, F. (Editörler). (2017). İlkçağ ve Ortaçağ Felsefesi Ders Kitabı. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Bozbuğa, M. Tıp, Felsefe ve Tıptaki Felsefe. SD dergi
- Şahin, H. Özcan, S. Gürpınar, E. (2011). Abraham Flexner’i Doğru Anlamak. Tıp Eğitimi Dünyası Dergisi.
- Patel, A. To Be Good Doctors Study and Humanities. East Tennessee State Üniversitesi.
- Hasanoğlu, A. ve Bayoğlu, Ö. (Editörler). (2020). Klinik Felsefe.
- Erdoğan, N. (Editör). (2021). Hekime Felsefe Ne Gerek
- Güzeloğlu, T. (2024). 20. Yüzyıl Tıp Tarihinde Hasta-Hekim İlişkisinin Fenomenolojik Analizi

*Binlerce ürün seçeneğiyle
aradığınız her şey*
KONUM AMBALAJ 'DA

Eşref Saati Sokak'ında Hafta Sonu Molası

Her geçtiğimde tabeladaki adına bakarak gülümsediğim sokakta biraz oyalanmak niyetindeydim. Çünkü yokuş aşağı inişlerim hep aceleci adımlarla oluyordu. Yokuşun eğimi de telaşıma hız katıyor, koştura koştura geçiyordum sokağı. Sabah ilk vapura yetişirdim böylece.

Eminönü'ne süzülür, sonra yine tramvayla veya yokuş yukarı 'tabanvayla' üniversiteye varırdım. Yol üzerindeki tarihi binalardan biri de Kuyucu Murad namında bir paşanıdı. Sabahın telaşında bile kafamı kaldırıır, "Eşref Saati Sokak" tabelasını selamlar, okula varınca da Kuyucu Murad Külliyesi'ne yan gözle bakardım ve nedendir bilinmez baştan aşağıya ürperirdim.

Bugün haftanın sonu ve telaşsız ağır adımlarla giriyorum sokağa. Solumdaki, medrese kalıntısını emanetine almış camiye bakıyorum. Rum Paşa! Sonra sağımdaki; aşınmış ahşap çerçeveli vitrinleri, tahta sandalyeleri, sanki bir hazine yüklenmişçesine bakan ihtiyarlarıyla Mahfel Kahvesi'ne girip oturmak niyetiyle o yöne dönüyorum. Medrese Sokak derlerdi eski adına. Ne diye Eşref Saat olmuş merak ederdim. Belki de merakımı gidereceğim en doğru yer bu kahveydi. Vapur iskelesine inerken fark etmişim, tereddütsüz mola verebileceğim bir yerdi bu kahve. Bana öyle geliyordu ki bütün gün bu kahvehanede oturup yüzümü sokaktan yana çevirerek oturabilirim, zamanı eğip bükebilirim, telaşımı soluklandırabilirim. Nefes aldığımızın farkına bile varamayız ya pek, işte burada nefes alıp verebilirdim de. Tabelasındaki silikleşmiş, eskimiş yazının ve kahvehanenin girişini çerçeveleyen kararmış, erimiş tahtaların kasnağı; görmüş geçirmiş edayla hala sağlam duruyordu. Dahası eskinin o zayıf, kurumuş tahta sandalyelerinin şimdiki zamanı kapı dışarı eden umursamaz görünimleri de çekiyordu beni. Belki de her şeyin plastikliğine, üst üste kalın sıvalarla gerçeğini yitirdiğine kendimi iyice inandırdığım için hayal kurmayı epeydir terk etmişim. Sabah koşuşturmalarımdan aklımda kalıp oradan bedenime atlayan bir mekân oluşu bundan olmalı. O nedenle yavaşladım, ağır adımlarla girdim içeriye. Sakince... Her gün uğrayan müdavimi gibi...

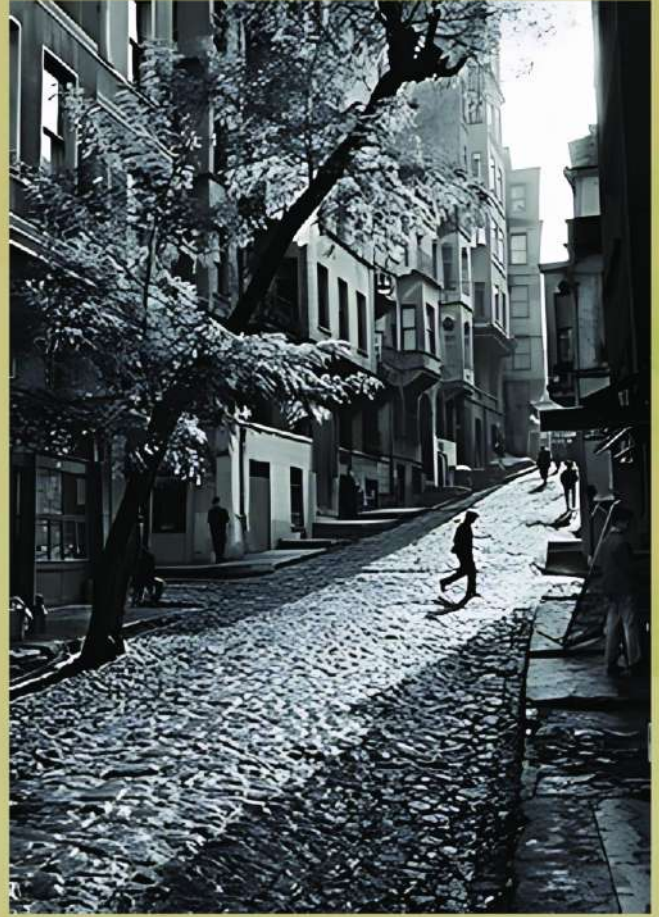

Bir yandan da garip bir tedirginlik inceden hissettirdi kendini. İçimdeki öğrenme merakı tüm kaygıların üzerine çıkmış, eziyordu onları. Bana yönelen birkaç bakışa hafifçe selam verir bir baş hareketiyle yanıt verdim.

Bütün masalar doluydu. Zaten kaç masa vardı ki? Kravatından vazgeçmemiş bir ihtiyarın yanındaki sandalyeye çöktüm. Kaçamak, yorgun bakışların hedefi olmam çok zaman almadı tabii. Selamlaştık ihtiyarla. Konuşmak için sabırsızlanıyordum. Öyle pat diyerek de sormak olmazdı. Her şeyin bir adabı, usulü vardı ve adres sormaya da benzemezdi tabii sokağın ismini sorma işi! İhtiyar, gövdesinin yarısını oturduğu yerden ocağa yöneltti, orta yaşlı kahveciye seslendi. “Adaçayı ve...” bana döndü. “... ıhlamur...” Çaylarımız geldi. Ahşabın, küfün kokusunu içine almış ıhlamur ya da adaçayı karışımı bir buhar içime yerleşti. Teşekkür ettim ve anlattım hikayemi, o bana sormadan... Her gün yokuş aşağı bu sokağı indigimi, şu

tabelaya bakıp gülümsediğimi, merakımı yenemediğimi anlattım. Eski adının “Medrese Sokak” olduğunu bildiğimi... Rum Mehmet medresesini... Vezneciler’e, Beyazıt’a giderken de Kuyucu Murad Paşa’ya rastlayıp nasıl ürperdiğimi... Sözümü kesti. Şimdilerde pek kimsenin soru sormadığını, herkesin en kolay olana inandığını, bilginin değersizleştiğini, gerçek denen şeyin aranıp bulunması gereken bir cevher olduğunu söyledi kızgınlıkla. Önce “Boş ver!” dedi. “Herkesin eşref saati vardır; varsın bu mahallenin de bu kentin de bir eşref saati olsun değil mi ama?” diyerek keyifli keyifli güldü. Felsefeyi tarif ediyordu aslında ve bu beni çok heyecanlandırmıştı. Sonra yüzünün ortasına acılı, ilençli bir ifade geldi ve oturdu. Yüzü karardı sanki, ya da bir bulut gelip durdu sokağın tepesinde. “Şu medrese var ya...” dedi. “Rum Paşa dedikleri...” yutkundu. Adaçayından iri bir yudum aldı, sustu sustu sustu sonra birdenbire patlar gibi: “Çok kıyım yapmıştır Anadolu’da, birçok evladımızı katletmiştir. Devşirmedir... Emir kuludur güya ama yaptıklarını mazur göstermez bu. Sokağın adı değişeli dirlik düzen gelmiştir ve biz de rahat nefes almışızdır. Ben nereden mi biliyorum? Osmanlıca bilirim ben, medrese taşınmadan önce elyazmalarının çoğu elimden geçmiştir. Tarih okumuşluğum vardır. Öğretmendim ben. Yıllarca öğretmeye çalıştım bildiklerimi. Derslerimde anlattım bu topraklardan geçenleri, Anadolu’daki katliamları, bu Rum Paşa’yı. Hatta senin Kuyucu Murad Paşayı... Hele o Kuyucu...!” dedi.

Bir baktım bizim ihtiyar öğretmen sinirlendikçe dozu arttırıyordu. Sesi kükrer gibi çıkıyordu. Hemen ıhlamur söyledim ikimize, omuzuna dokundum. Titriyordu. “Tarih artık ezberlenecek bir yük oldu bizlere. Zevkle, kültürle donanmış bir alan olmaktan çıktı. Benim gibi tarihçiler anlatmaz oldu, öğretmez oldu. Çünkü bilmek korkutur delikanlı, hep korkutmuştur.”

Ara Güler

Fethi Sabunsoy

Elleri titremeye başladığında cümlesinin de sonuna gelmişti. Ağır bir suskunluğa büründük ikimiz de. Ellerini birbirine kavuşturarak sokağı seyretmeye başladı. Hafiften bir sis bastırıyordu. Uzakta, duran gemilerin kampana sesleriyle vapurların aralıklı düdükleri birbirine karışıyordu. Yutkunmamı görmediğine sevindim. Yerin dibine geçmiştim. Cahilliğim için ve salt beni mutlu eden o kısacık ânı, sokağın adını okuduğum ânı, bu kadar yücelttiğim ve önemseddiğim için utanç içindeydim. Eşref Saat Sokak, adının çağrıştırdığı telaştan iz taşımıyordu artık.

İhtiyarların titiz giyimlerine bakılırsa her gün bir ibadethaneye gelir gibi geldikleri bu kahvede geçmişin izlerini yeniden döküyorlardı yollara. Ben de o gizli izlere takılıp kalanlardan biriydim belki. Medrese Sokak'ın adını Eşref Saat ile değiştirenin bu işi eşref saatine geldiğinde yaptığını düşünmeye başladım. İhtiyar bana bir adaçayı ısmarladı. Yüzüme, belki de yanına oturduğumdan beri ilk kez baktı:

“Sen hep telaşla inersin bu yokuşlu sokağı. Bir kez de çıkmayı dene. Akşam dönüşlerinin yükünü arttıran yokuşu hisset. Eşref saatime gelirse anlatırım belki sana bu sokağın hikayelerini.”

Tuna Meriç (1998, İstanbul)

FOTOĞRAF KÖŞESİ

serap çokuysal

Yağmurla Gelen, Geceye Koşan (2019)

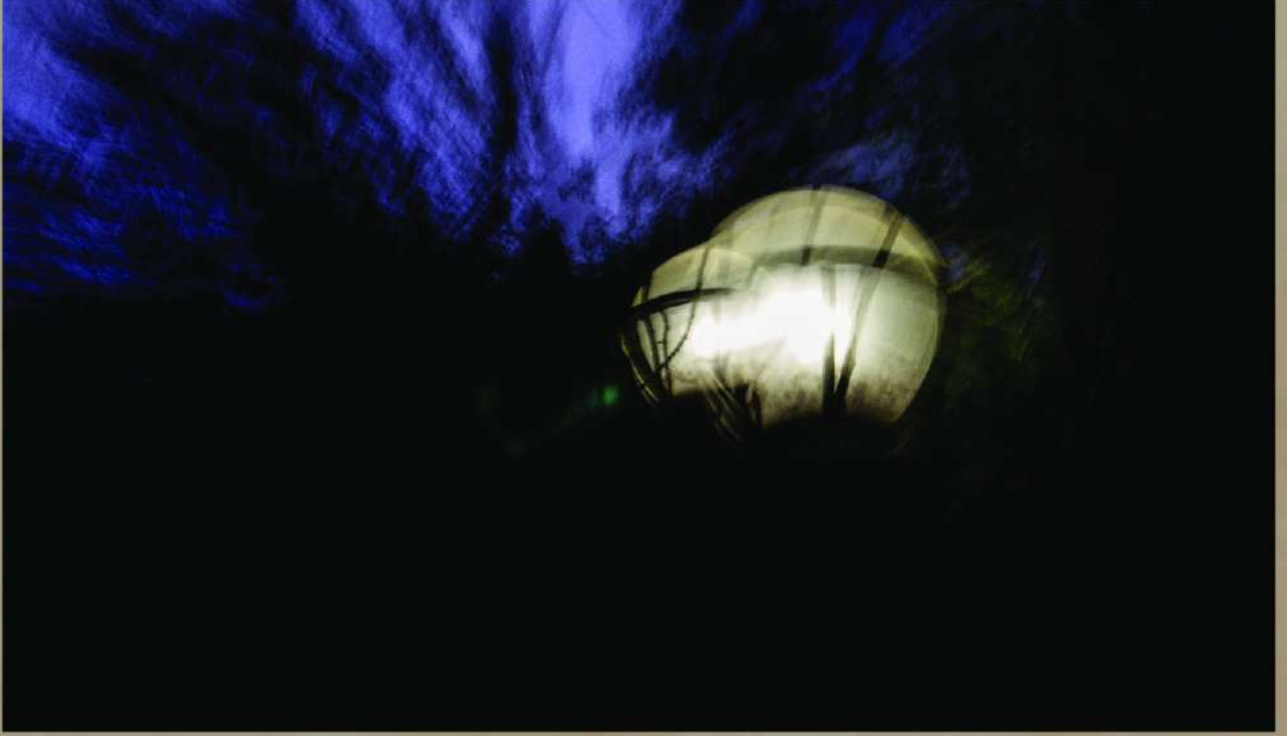
Gaziemir

Yağmur, sokaklarda yıkanmış izler bırakır. Caddeler bir sahneye dönüşür, ıslak asfalt bir ayna olur. Her adım, ıslak kaldırım taşlarına kazınmış bir anı gibidir; silik ama kalıcı. Kalıcı olmasaydı da ben yine bu fotoğrafı çekmiş olacaktım.

Yılın İlk Karı (2021) ODTÜ, Yurt Yangın Merdiveni

“Karın neşesi” diye düşünüyorlardı, bu bir şiirin başlangıcı olsaydı hissettirdiği şeye “Karın Neşesi” derlerdi. Belki de Orhan Pamuk bunu zaten “Karın Sessizliği” diye yazmıştı.

Akşam Olmaktadır (2022)

ODTÜ

Lambalar yandığında kabuğuna çekilen Dünya, elbette bir ışık sunacak bize. Karanlığa saygı duymayan her ışık bazen bir umut halesi olup bizi karanlıktan kurtarsa da her zaman kurtarılmak cazip olmaz. Karanlıkla da barışmalı.

Doğanın Patlaması (2022)

Karabük

Gölgelerin içine sızan bir ışık hüzmelerinin yarattığı o anı dikenlerinde taşıyan yaban çiçeğini çekmek için az kalsın düşecektim. Ayağımı kaydıran toprak böyle talihli bir kompozisyona sebep oldu.

Suların Sesi (2021) ODTÜ

Bazen, tanrısal olanı yukarılarda arama eğilimimiz vardır. Oysa kafamızı aşağı çevirsek belki daha yüce olanı buluruz. Dinginlik ve merak... Suyun yüzeyinde beliren bir silüet, zamana dokunur gibi. Sular, sözcükler olmadan anlatır hikâyelerini; kayıp zamanın izinde, araladığı sır perdesini kapatmadan yapar bunu.

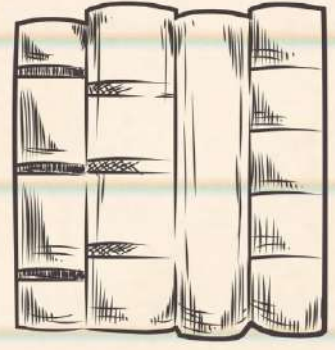
Suyun Ayak İzi (2021)

Urla

Ardımdan gelen yabancı da fotoğraf çekiyordu. Yanılmıyorsam sabahın erken saatleriydi ve sessizliği bozan ayak sesleri beni tedirgin etmişti. Neyse ki bana yaklaşıp zararsız olduğunu gösterdi. O esnada çekilmiş bu fotoğraf büyük bir rahatlama anıdır.

KİTAP ÖNERİLERİ

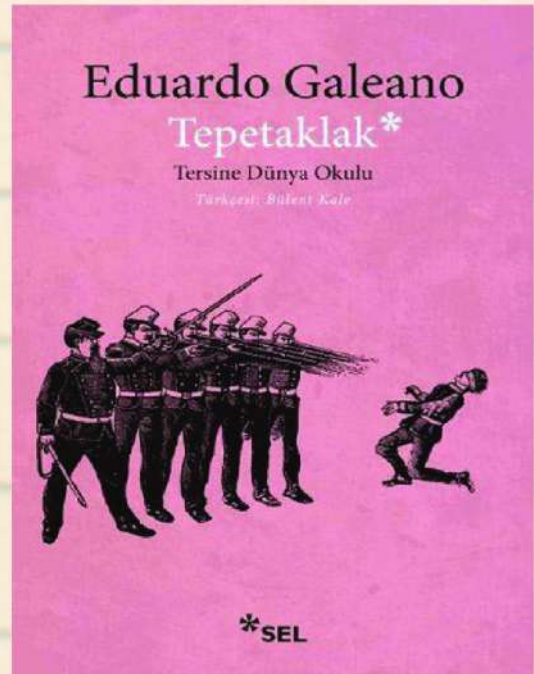

TEPETAKLAK TERSİNE DÜNYA AKADEMİSİ

EDUARDO GALEANO

Gleano, Latin Amerika'nın yoksulluğunu, sömürülüşünü; dünyanın adaletsiz, soğuk ve acımasız yüzünü yiğitçe kaleme almış bir yazar. Tersine Dünya Okulu/Tepetaklak, ironik ve hiciv dolu anlatımıyla okuru sarmayı başarıyor. Bilginin, gözlemin ve yaşanmışlığın sert gerçekliğiyle tanıstırıyor okuru.

“Gezegen Yok Edicilerinin Dokunulmazlığı” ve “Geri Dönüşümü Olmayan Gezegen” bölümleri, özellikle emperyalist ülkelerin acımasızca uyguladığı ticari endüstri hamlelerinin adaletsiz uygulamalarını serimliyor. Anlatımının arasına yayılmış olan kısa diyaloglar ve masalsi anlatılar, kısa nefesler aldırıyor okura. Bu kısa parçalarda da insanın insana yaptıklarının ince sızısını hissettirmeyi ihmal etmiyor.

Tepetaklak, Jose Guadalupe Posada'nın (grafik sanatçısı) nefis çizimleriyle beraber bir başyapıt olarak güncelliğini hiç yitirmeyecek bir anlatı olmayı başarıyor.

Galeano, “Anne Babalara Mesaj” adlı metinle karşılıyor okuru. Bu metinde, Al Capon'un (ünlü gangster/mafya lideri) yakalanıp cezaevine gönderilmeden birkaç gün önce yayınlanan bir röportajı yer alıyor. İşte Tepetaklak dünya bu, Tersine Dünya Okulu'nun ilk ironisi burada. Ne demiş Al Capon, diline hangi kelimeleri dolamış bakalım:

“Günümüzde insanlar hiçbir şeye saygı göstermiyor. Eskiden erdem, onur, gerçek ve yasalardan oluşan bir dayanağımız vardı. Günümüz Amerikan yaşamında çürüme günden güne yayılıyor. Yasalara itaat edilmeyen yerde, çürüme tek yasa olur. Çürüme bu ülkenin altını oyuyor. Erdem, onur ve hukuk hayatımızdan buharlaşıp uçtu.”

KİTAP ÖNERİLERİ

NE YAPABİLİRİM?

GÜNDÜZ VASSAF

Gündüz Vassaf, lafını esirgmeden, kavgaya tutuşmadan olan biteni önümüze seren; bunu yaparken de soru sorduran, düşündüren bir yazar. Daha çok gündelik yaşamdaki totalitarizme dikkat çeken kült kitabı “Cehenneme Övgü” ile tanınır. “Ne Yapabilirim?” ise sanki kıyıda köşede kalmış gibidir. Daha çok bilinmesi, daha çok tartışılması, daha çok okura ulaşması gerekir.

Olguları değerlendirirken verilenin gerçeği ile bize algılatanın çok farklı olduğunu bulur, araştırır ve bu saptamalara bir bir kitabında yer verir. Olimpiyat oyunlarının kökeninde şiddetin, acımasız rekabetin, sınırları zorlayan güç istencinin; ötekini ezen, dışlayan gerçekliğin yer aldığını anlatırken sosyal psikolojinin içine girer.

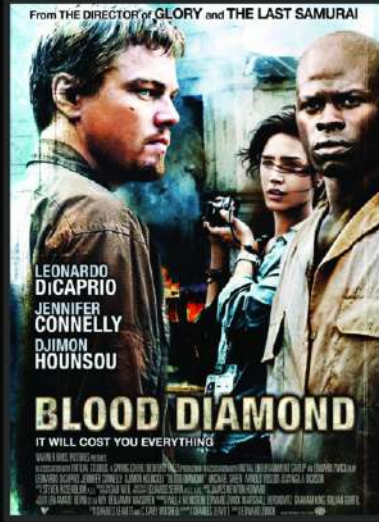

“Ne yapabilirim?” sorusuna yanıt vermenin yolunun, önce bilgi edinmeyi gerektirdiğini anlarsınız. Kalıp yargı ve tutumların hepimizi çözümsüzlüğe ittiğini, bizi felç ettiğini fark edersiniz.

Bir harekete, örgüte, partiye, hatta ideolojiye bağlı olmayanlara sesleniyor. Kötümserliğe kapılıp edilgenleşmeye, değişimin ertelenmesine, değişimi kendimizden başka yerlerde aramaya karşı çıkıyor ve düşünmeye davet ediyor. Kitap bittiğinde de soruyorsunuz:

“Ben ne yapabilirim?”

HER TEL DEN ÇALAN

FİLM ÖNERİLERİ

KANLI ELMAS (2006)

Bir balıkçı, bir kaçakçı ve işadamlarının sendikası, paha biçilmez bir elmasın bulunması aracılığıyla bir araya gelirler.

imdb: 8.0
süre: 2sa 23dk

PRENSES MONONOKE (1997)

Ashitaka kendini orman tanrıları ile Tatara adlı koloninin arasındaki savaşın ortasında bulur. Bu görevde Ashitaka, Mononoke ile tanışır.

imdb: 8.3
süre: 2sa 13dk

UZAK (2002)

Karısının kendisini terk etmesi sonra varoluşsal krize giren bir fotoğrafçı, bir yandan da kuzeninin ziyaretiyle başa çıkmaya çalışır.

imdb: 7.5
süre: 1sa 50dk

RİTÜEL (2019)

Dani, Christian ve arkadaşları; İsveç'in kırsalındaki bir köyün yaz-ortası festivaline ziyarete giderler. Pagan kültürünü yaşatan köyün gelenekleri, beklediklerinden daha şiddetli ve tuhaf bir hal alır.

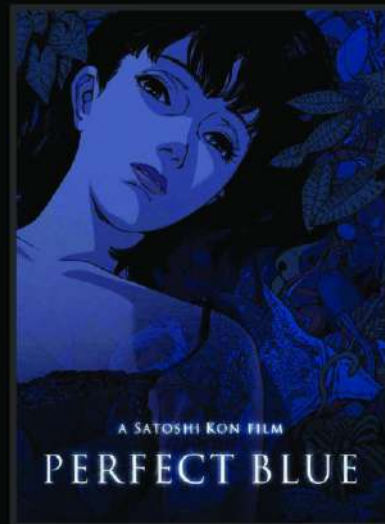
imdb: 7.1
süre: 2sa 28dk

KUSURSUZ MAVİ (1997)

Bir şarkıcı, oyuncu olmak için kariyerinden vazgeçer, ancak peşindeki sapık ve geçmişinin hayaleti yüzünden yavaş yavaş delirmeye başlar.

imdb: 8.0
süre: 1sa 21dk

YÜCELEN HASTANELERİ

MUĞLA • MARMARİS • ORTACA

**Yıllardır Yanınızdayız,
Her Geçen Gün Sağlıkta Daha İyiye!**

Obezite Cerrahisi

Plastik, Estetik ve Rekonstruktif Cerrahi

Diş Tedavileri | Kozmetik İşlemler | Saç Ekimi

yucelenhastaneler
yucelenhospitals

Yücelen Muğla Hastanesi
Yücelen Ortaca Hastanesi
Yücelen Marmaris Hastanesi

Yücelen Grubu

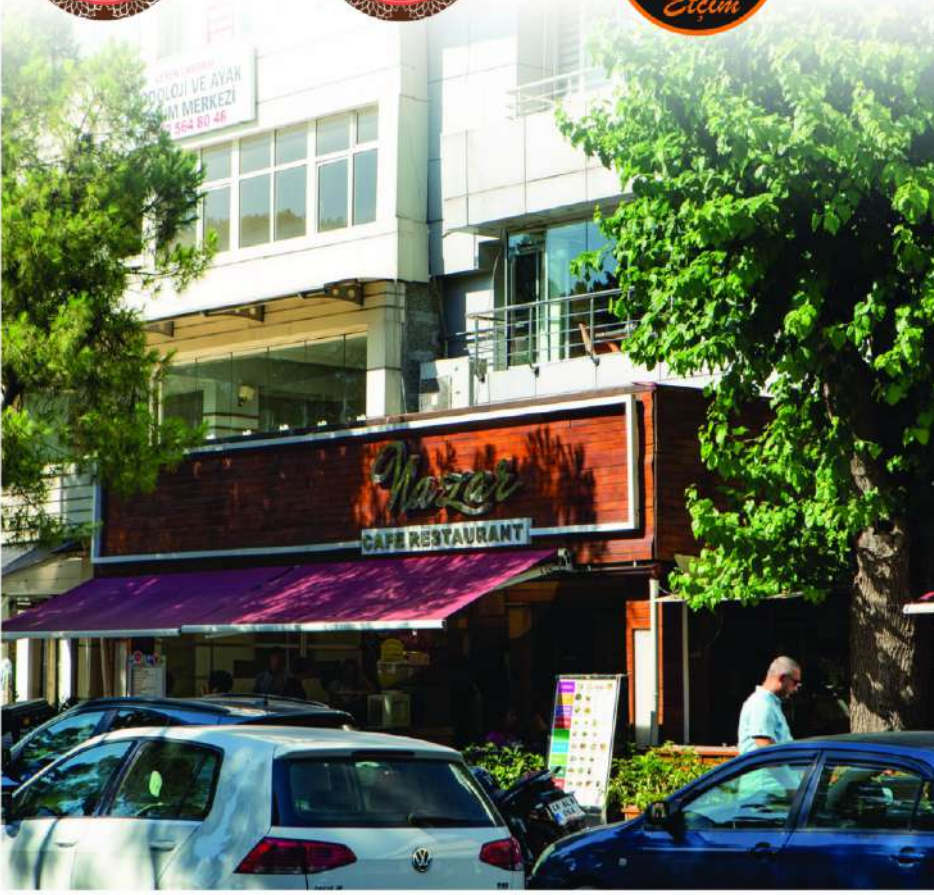
☎ 444 80 40

www.yucelenhastanesi.com

Nazar
PARK GARDEN

Nazar ailesi olarak, 30 yılı aşkın bir süredir mutluluk üretiyoruz. Muğla halkının güvenilir ve vazgeçilmez markası olmaktan gurur duyuyoruz. Kendimize özgün tarifler ve kaliteli malzememizle her geçen gün binlerce müşterimizin damak tadına hitap etmeye devam ediyoruz. Müşteri memnuniyetimiz ve sürekli yenilik anlayışımızla sektörün "güvenilir" ismi olmaktan gurur duyuyoruz...

Nazar ailesi olarak, kalite ve lezzeti bir arada sunmaya devam edeceğiz...

www.nazar.com.tr

naked.tr

- Bina Elektrik Tesisatı
- Elektrik Arıza Tespit Ve Giderilmesi
- Daire Elektrik Tadilatı
- Regülatör Kurulumu
- Akıllı Ev Sistemleri
- Jeneratör Sistemleri
- Pano Montajı
- Görüntülü Diafon Kurulumu
- Diyafon Sistemleri
- Uydu Sistemleri Ve Kurlumu
- 7/24 Kesintisiz Hizmet!!

MURAT
ELEKTRİK

Murat NAZİF GÖRGEN
Elektrik Teknikeri

☎ 0 531 898 97 90
✉ muratgorgen48@gmail.com
murat-elektrik-48@hotmail.com
📱 [murat_elektrik_48](https://www.instagram.com/murat_elektrik_48)

ZİRVE GIDA

COFFEE & FRIENDS
IT IS A PERFECT
BLEND

assosextraofficial

Assos Extra Coffee olarak, 20 yılı aşkın tecrübemizle nitelikli kahveyi ,kruvasan, tatlı ve tost gibi özel reçetelerle hazırlanmış ürünlerimizi **günün her saatinde sizlerle** buluşturuyoruz.

A S S O S
• E X T R A •

DERGİMİZDE ESERİNİZİN BULUNMASINI
İSTİYORSANIZ DUYURULARIMIZI TAKİP
ETMEYİ UNUTMAYIN!

@MABOLLADERGI

INSTAGRAM SAYFAMIZDAKİ FORMU
DOLDURARAK ESERLERİNİZİ BİZE
ULAŞTIRABİLİRSİNİZ.

bize ulaşmak için:
instagram: [@mabolladergi](#)
mail: mabolladergi@gmail.com